

Chương 1

NHẬP MÔN MATLAB

Nội dung

- Giới thiệu chung về MATLAB
- Làm việc với MATLAB
- Lập trình với MATLAB
- Các phép tính ma trận nâng cao
- Đồ thị nâng cao
- Vào ra dữ liệu

Giới thiệu chung về MATLAB

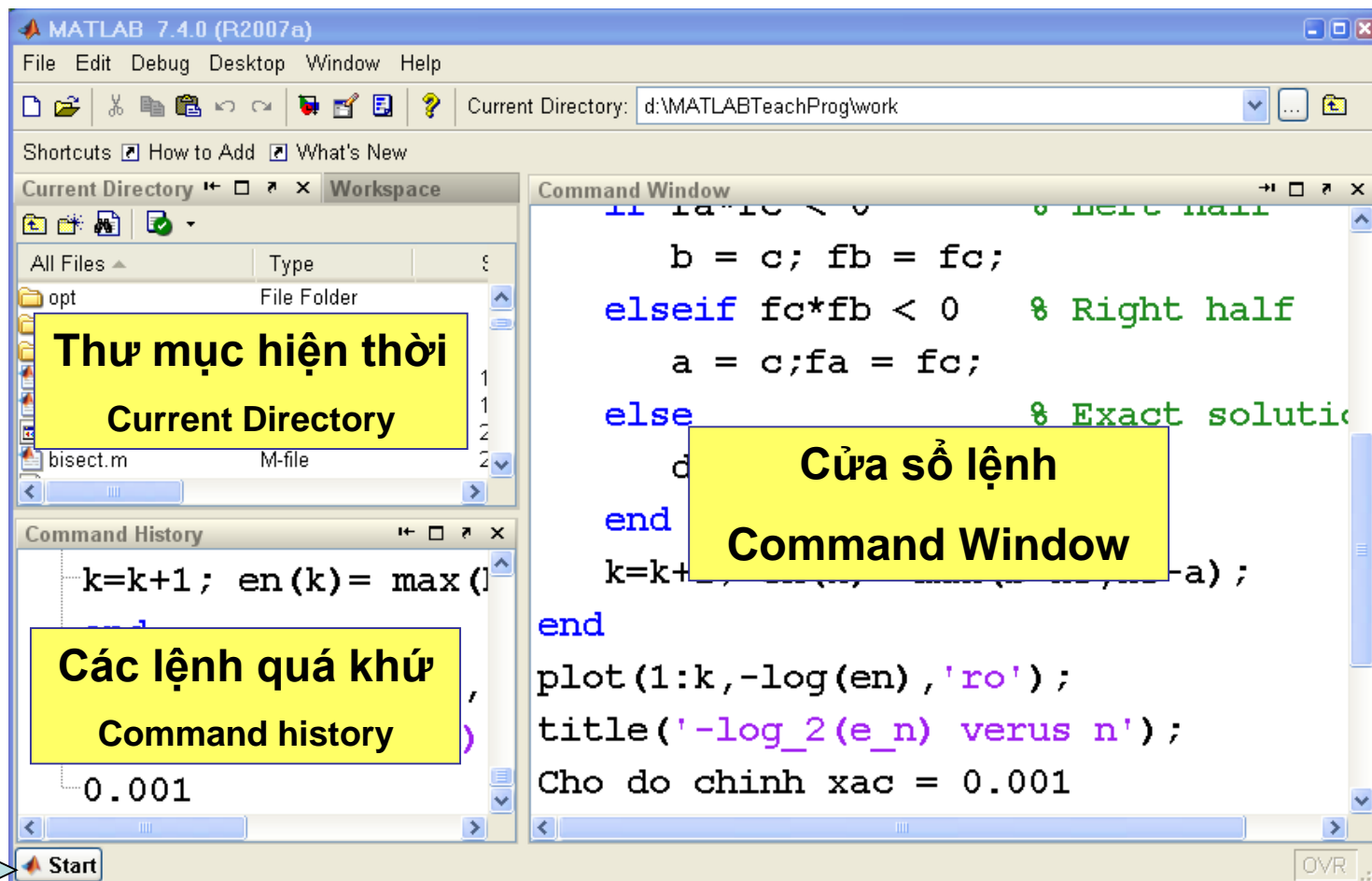
- MATLAB (Matrix Laboratory) là phần mềm của hãng MathWorks Inc.
- Đối tượng là các ma trận.
- MATLAB tích hợp các phương pháp tính toán, hiển thị và ngôn ngữ lập trình mạnh để cung cấp cho người sử dụng một môi trường làm việc thuận tiện để giải các vấn đề tính toán khoa học.
- ☐ Cấu trúc mở của MATLAB cho phép sử dụng MATLAB và các thành phần của nó để khảo sát dữ liệu, nghiên cứu các thuật toán và tạo các công cụ tiện ích của người sử dụng.

Giới thiệu chung về MATLAB (tiếp)

- Ngoài ra Matlab cũng đã tạo sẵn rất nhiều công cụ tiện ích như:
 - *Thu thập dữ liệu (Data acquisition)*
 - *Phân tích và khảo sát dữ liệu (Data analysis and exploration)*
 - *Hiển thị và xử lý ảnh (Visualization and image processing)*
 - *Dựng mẫu và Phát triển thuật toán (Algorithm prototyping and development)*
 - *Mô hình hóa và mô phỏng (Modeling and simulation)*
 - ...
- MATLAB là công cụ được các nhà khoa học, kỹ sư sử dụng để phát triển các phần mềm giải các bài toán tính toán trong khoa học kỹ thuật.
- Bản thân MATLAB cũng cung cấp công cụ để giải nhiều bài toán của khoa học kỹ thuật.
- MATLAB được dùng trong nhiều trường đại học để hỗ trợ việc giảng dạy các giáo trình toán, đặc biệt là các giáo trình liên quan đến tính toán số như đại số tuyến tính ứng dụng, giải tích số, tính toán khoa học, ...

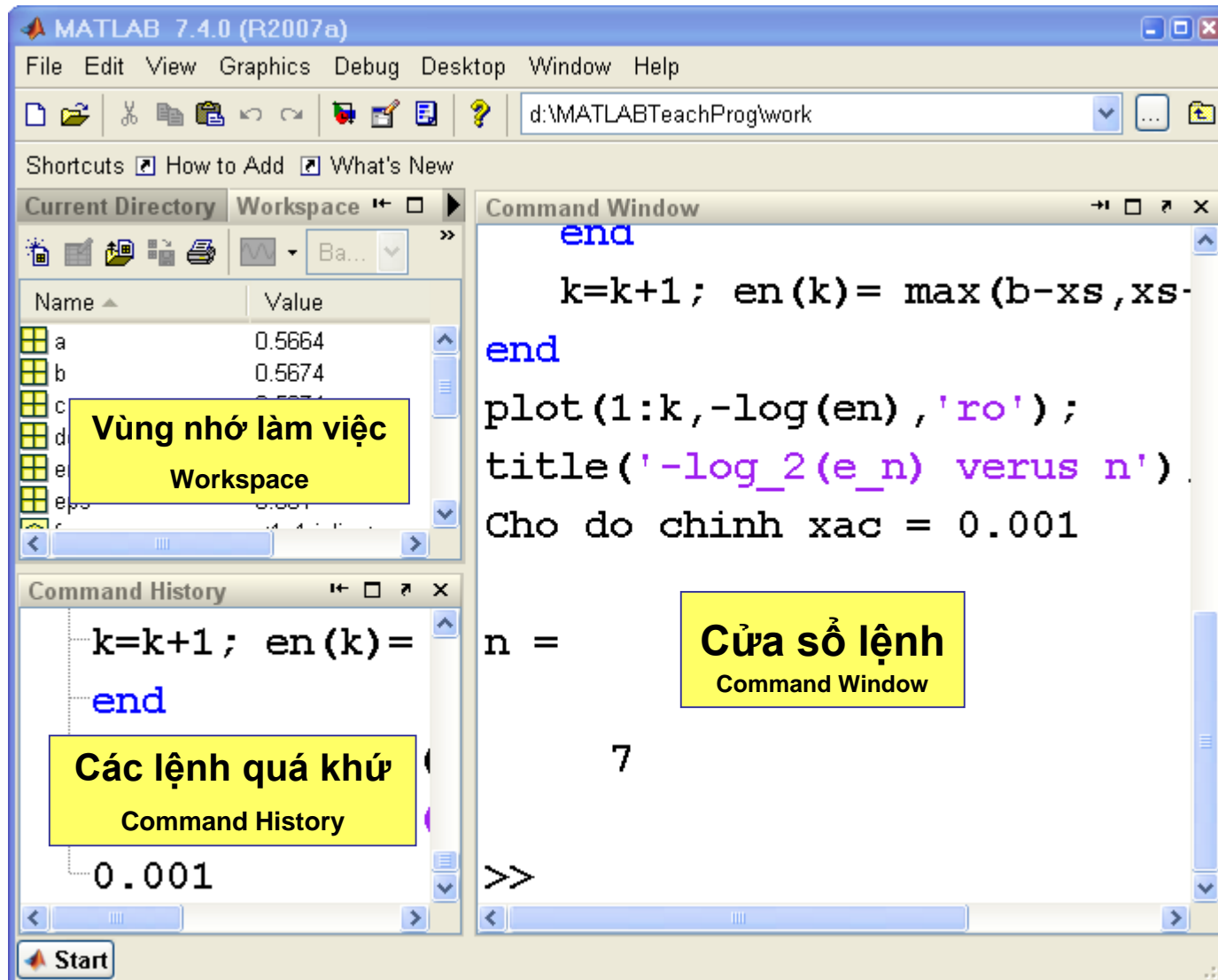
Làm việc với MATLAB

Màn hình làm việc của Matlab

Tính toán khoa học

Màn hình làm việc của Matlab (tiếp)

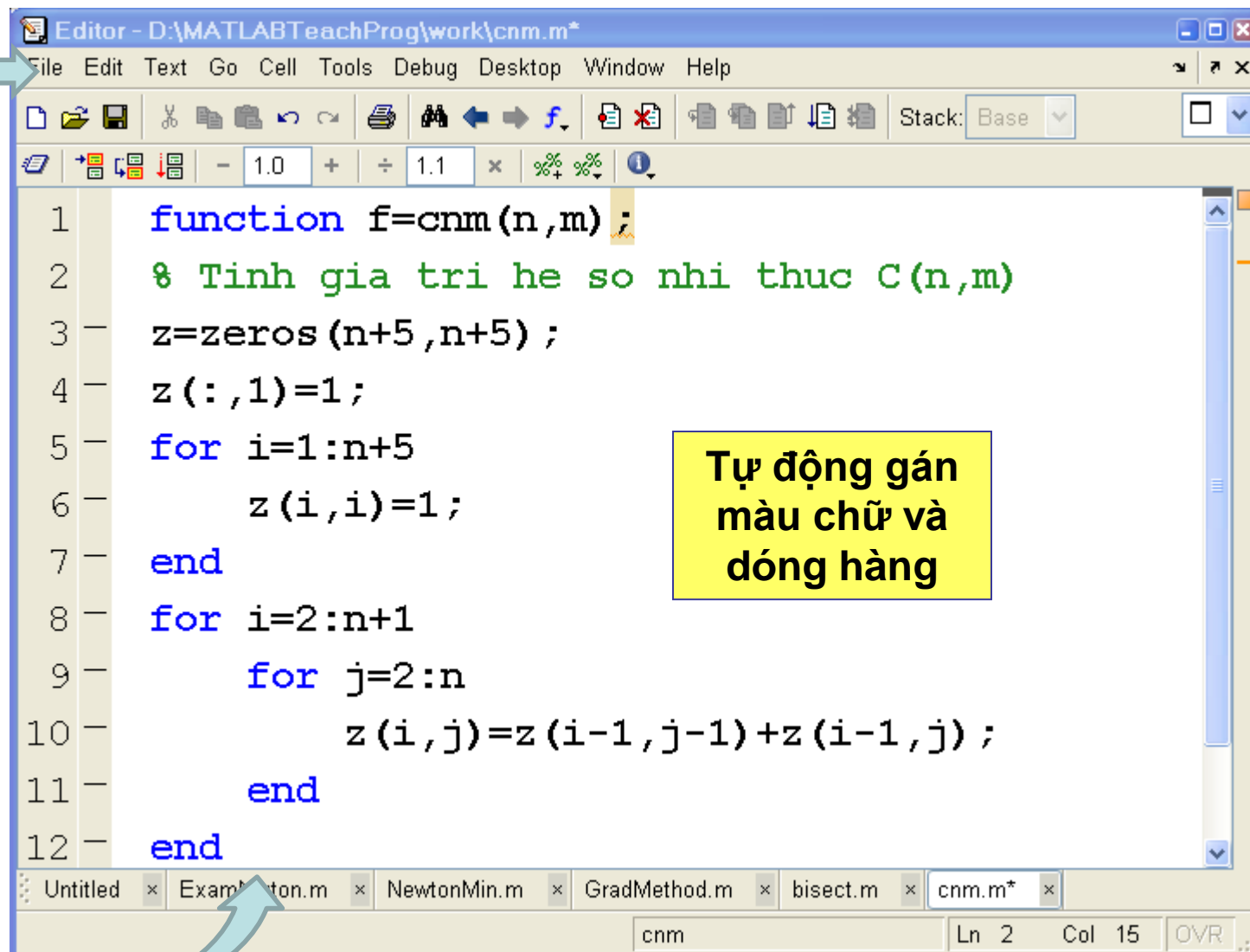

Chương trình trên Matlab

- Matlab có thể làm việc như là một siêu máy tính cầm tay nếu chúng ta chỉ cần Matlab thực hiện một số lệnh bằng cách đánh trực tiếp trên cửa sổ lệnh...
- Chương trình được thực hiện bằng cách nào?
- Chương trình trong Matlab có thể là:
 - **Kịch bản (Scripts)**, hoặc
 - **Các hàm (Functions)**
- **Scripts**: Dãy lệnh Matlab ghi trong một file được đưa vào cửa sổ lệnh và được thực hiện tức thì
- **Functions**: Các môđun chương trình tiếp nhận dữ liệu vào và trả lại kết quả (ví dụ hàm sin nhận đầu vào x và trả lại giá trị $\sin(x)$)
- Chương trình có thể được soạn thảo bằng bất cứ bộ soạn thảo văn bản nào (tuy nhiên Matlab cũng cung cấp bộ soạn thảo chương trình của riêng mình)

Bộ soạn thảo của Matlab (Matlab Editor)

Các chức
năng


```
1 function f=cnm(n,m) ;
2 % Tính giá trị hệ số nhị thức C(n,m)
3 z=zeros(n+5,n+5) ;
4 z(:,1)=1;
5 for i=1:n+5
6     z(i,i)=1;
7 end
8 for i=2:n+1
9     for j=2:n
10        z(i,j)=z(i-1,j-1)+z(i-1,j) ;
11    end
12 end
```

Tự động gán
màu chữ và
dóng hàng

Dãy các
file được
mở để
soạn thảo

Tính toán khoa học

Cơ cấu làm việc của Matlab

- Matlab là ngôn ngữ thông dịch (interpreted language)
 - Các câu lệnh được đánh trực tiếp trong cửa sổ lệnh và được thực hiện tức thì
 - Các biến được phân bổ bộ nhớ ngay lần đầu tiên chúng được khởi tạo
 - Muốn thực hiện lại một lệnh chỉ việc gõ lại lệnh đó
- Tất cả các biến được sử dụng trong cửa sổ lệnh được cất giữ vào Vùng nhớ làm việc Base Workspace
 - Có thể gán giá trị mới cho các biến nếu cần thiết
 - Có thể chọn để xoá bỏ một số biến khỏi vùng nhớ làm việc
 - Vùng nhớ làm việc có thể cất giữ vào một file dữ liệu
 - Phần mở rộng của file dữ liệu là `.mat` (ví dụ: `mydata.mat`)
 - File là file nhị phân
 - Các file dữ liệu (đuôi `.mat`) có thể nạp trở lại vào Vùng nhớ làm việc

Câu lệnh, Chỉ thị & Biến

- Tại đầu nhắc của cửa sổ lệnh, người sử dụng có thể gõ:
 - Lệnh (Command):
 - `save mydata` (cất giữ vùng nhớ làm việc vào `mydata.mat`)
 - `whos` (hiển thị danh mục các biến trong vùng nhớ làm việc)
 - Chỉ thị gán (Assignment Statement):
 - `A = width * length;`
 - `B = 267;`
 - Câu lệnh gán chỉ có một tên biến ở vế trái của toán tử gán (=)
 - Vế phải sẽ được tính dựa vào giá trị hiện thời của các biến và kết quả tính được sẽ gán cho biến ở vế trái.
 - Giá trị có thể có dạng số hoặc dạng ký tự
 - Kiểu của biến sẽ được cập nhật mỗi khi nó được gán giá trị (chú ý: rất thoải mái nhưng rất dễ mắc sai lầm...)
 - Biến
 - Phân biệt 31 ký tự đầu tiên (những ký tự tiếp theo bị bỏ qua); Phân biệt chữ hoa hay thường

Làm việc trong chế độ hội thoại

- Khi sử dụng chế độ hội thoại, người sử dụng đánh trực tiếp câu lệnh vào sau dấu nhắc của MATLAB. Khi ấn nút "Enter", dòng lệnh sẽ được thực hiện.
- Ví dụ,

```
>> x = 1;  
>> 4*atan(x)
```
- Kết quả sẽ được đưa ra màn hình dưới dạng

```
ans =  
3.1416
```
- Dấu chấm phẩy ";" ở cuối dòng lệnh được sử dụng để ngăn MATLAB không đưa kết quả của phép thao tác.

Chương trình trên MATLAB

- ☐ Một cách làm việc khác với MATLAB là ta có thể viết chương trình để thực hiện các tính toán.
- Để làm điều này ta cần soạn thảo một file văn bản bằng bất kỳ bộ soạn thảo văn bản nào, trong đó có bộ soạn thảo của MATLAB.
- ☐ File văn bản chứa các câu lệnh phải được đặt tên với đuôi là *.m, nếu không MATLAB sẽ không chấp nhận chương trình.
- ☐ chương trình được soạn thảo cần cất giấu trong th mục làm việc hiện thời của MATLAB.

□ Ví dụ, nội dung của file Tinhpi.m

```
% Program 1.1 (Tính số  $\pi$ ) .  
% chương trình tính giá trị của  $\pi = 3.14159265358979...$   
% Mỗi dòng bắt đầu bởi % sẽ là dòng chú giải và sẽ được  
% MATLAB bỏ qua khi nó thực hiện chương trình.  
x = 1;  
4*atan(x)
```

- Để thực hiện chương trình ta chỉ cần gõ tên của file chương trình sau dấu nhắc của MATLAB

```
>> Tinhpi  
ans =  
3.1416
```

Các từ khoá...

- Matlab sử dụng một loạt các từ khoá (reserved words) mà để tránh xung đột, không nên sử dụng để đặt tên biến hay hàm...

```
for  
end  
if  
while  
function  
return  
elseif  
case  
otherwise
```

```
switch  
continue  
else  
try  
catch  
global  
persistent  
break
```

Các tần biến và tần hàm chuẩn của MATLAB

Tên biến hằng	Mô tả
<code>ans</code>	Biến ngầm định chứa kết quả
<code>beep</code>	Phát tiếng kêu
<code>pi</code>	Hằng số pi
<code>eps</code>	Số 0 của Matlab
<code>inf</code>	Infinity
<code>NaN</code>	not a number
<code>i</code> (hoặc) <code>j</code>	Đơn vị phức
<code>realmin, realmax</code>	Số thực dương nhỏ nhất và lớn nhất
<code>bitmax</code>	Số nguyên lớn nhất
<code>nargin, nargsout</code>	Số lượng biến vào/ra của lệnh gọi hàm
<code>varargin</code>	Số lượng biến trong lệnh gọi hàm
<code>varaout</code>	Số lượng biến đầu ra trong lệnh gọi hàm

Các tần biệh và tần hàm chuẩn của MATLAB

Tên hàm	Ý nghĩa
abs (x)	Giá trị tuyệt đối của số thực x (hoặc biểu diễn của số phức x).
acos (x)	hàm ngược của cosin.
asin (x)	hàm ngược của sin.
atan (x)	hàm ngược của tang.
conj (x)	số phức liên hợp
cos (x)	hàm cosin.
exp (x)	hàm mũ

Các tần biến và tần hàm chuẩn của MATLAB

Tên hàm	Ý nghĩa
imag (x)	phần ảo của số phức
log (x)	Logarithm cơ số e
log10 (x)	Logarithm cơ số 10
real (x)	phần thực của x
sign (x)	Hàm dấu, trả lại dấu của đối số
sin (x)	hàm sin.
sqrt (x)	Căn bậc hai
tan (x)	hàm tang

Khuôn dạng dữ liệu

- Mặc dù tất cả các tính toán số trong Matlab đều được thực hiện với độ chính xác kép (double precision), nhưng khuôn dạng của dữ liệu đưa ra có thể định dạng lại nhờ các lệnh định dạng của Matlab.
- Các biến ngầm định cũng như các biến của người sử dụng định nghĩa đều có thể đưa ra theo nhiều khuôn dạng khác nhau.
- Khuôn dạng được chọn nhờ sử dụng lệnh format:
 - **FORMAT SHORT** số dấu phẩy động có 4 chữ số sau dấu.
 - **FORMAT LONG** số dấu phẩy động có 14 chữ số.
 - **FORMAT SHORT E** số dấu phẩy động có 4 chữ số với số mũ.
 - **FORMAT LONG E** số dấu phẩy động có 15 chữ số với số mũ
 - **FORMAT RAT** biểu diễn đúng hoặc gần đúng dưới dạng phân số

Khuôn định dữ liệu: Ví dụ

```
>> pi
```

```
ans =
```

```
3.1416
```

```
>> format long, pi
```

```
ans =
```

```
3.14159265358979
```

```
>> format long e, pi
```

```
ans =
```

```
3.141592653589793e+000
```

```
>> format short e, pi
```

```
ans =
```

```
3.1416e+000
```

```
>> format rat, pi
```

```
ans =
```

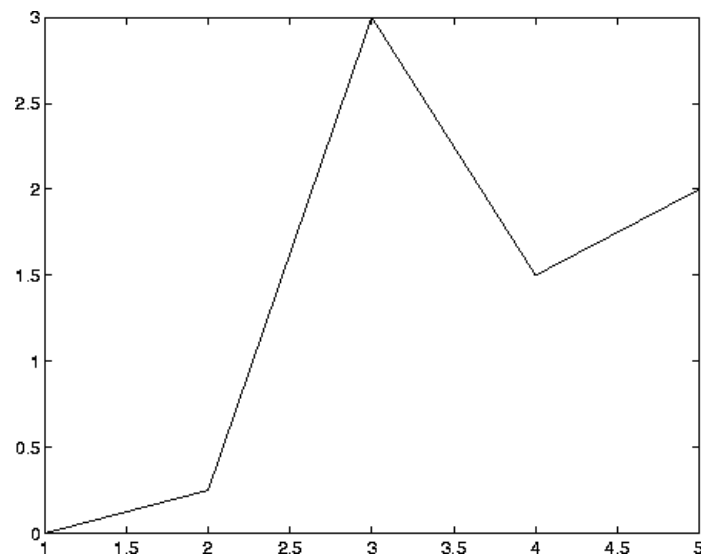
```
355/113
```

Vấn đề đơn giản

- Đơn giản nhất, đồ thị có thể được vẽ nhờ nối các điểm được đánh dấu trên mặt phẳng tọa độ để các.

□ Ví dụ:

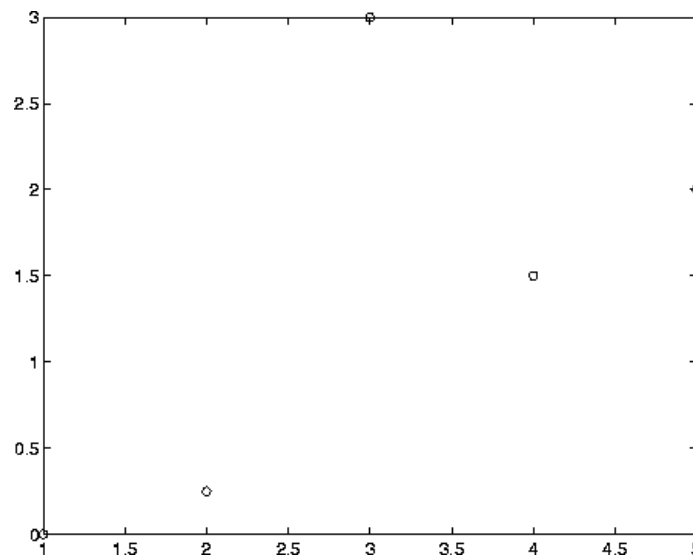
```
>> x = [1;2;3;4;5];  
>> y = [0;.25;3;1.5;2]  
>> plot(x,y)
```


Vẽ đồ thị đơn giản

□ Theo ngầm định, Matlab sẽ nối các điểm đánh dấu bởi các đoạn thẳng. Một cách vẽ khác được thực hiện nh sau

```
>> plot(x,y,'o')
```


Khái tạo biến vectơ và ma trận

- Một trong những điểm mạnh của MATLAB là nó cho phép làm việc với các ma trận và vectơ. Để sử dụng một biến ta cần khởi tạo nó. Có thể khởi tạo biến vectơ và ma trận theo nhiều cách.
- Đối với vectơ (hay ma trận chỉ có một dòng) ta có thể sử dụng các cách khởi tạo sau

```
>> a = [1 2 3 4 5 6 7 8 9 10];
```

```
>> b = [1:10];
```

```
>> c = [1:0.5:5.5];
```

```
>> d = sin(a);
```

```
>> e = [5 d 6];
```

Khởi tạo biến vectơ và ma trận

- Một trong những cách khởi tạo vectơ thường dùng là sử dụng toán tử

`first : increment : last`

- Câu lệnh

`a = first : increment : last`

khởi tạo vectơ dòng *a* bắt đầu từ phần tử *first* và kết thúc tại phần tử *last* với độ dài bước là *increment*. Nếu không chỉ ra *increment*, thì giá trị ngầm định nó là bằng 1.

Khái niệm biến vectơ và ma trận

- Ví dụ:

1) Độ khái niệm vectơ $a = (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10)$ có thể thể hiện

```
>> a=1:10
```

```
a =      1      2      3      4      5      6      7      8  
     9     10
```

2) Độ dài biến có thể là âm

```
>> a=[100:-10:20]
```

```
a =    100     90     80     70     60     50     40     30  
     20
```

3) Các giá trị của hằng số có thể xác định bởi biểu thức toán học

```
>> c=0:pi/6:2*pi
```

```
c = Columns 1 through 6
```

```
0      0.5236      1.0472      1.5708      2.0944      2.6180
```

```
Columns 7 through 12
```

```
3.1416      3.6652      4.1888      4.7124      5.2360  
5.7596
```

```
Column 13      6.2832
```

Khởi tạo biến vectơ và ma trận

- Để khởi tạo ma trận ta có thể làm nh sau

```
>> A = [1 2 3; 4 5 6; 7 8 9];  
>> B = [x; y; z];  
>> C = [A; 10 11 12];
```
- Chú ý là các dòng của ma trận được phân tách nhau bởi dấu ";", trong khi đó các phần tử trên một dòng được phân tách bởi dấu cách (hoặc dấu phẩy).

Địa chỉ của mảng (Array addressing)

- Các phần tử của một mảng tổng quát (là vectơ hay ma trận) có thể địa chỉ hóa theo nhiều cách.
- Cách đơn giản nhất là chỉ ra phần tử bởi vị trí dòng và cột của nó trong mảng
- Các dòng và cột được đánh số bắt đầu từ 1.

Địa chỉ của mảng (Array addressing)

❑ Ví dụ

```
>> x = [10 5 3 7 -2 8];
```

```
>> x(5)
```

```
ans =
```

```
-2
```

```
>> A = [3 4 9; 2 5 1; 7 4 2]
```

```
A =
```

```
3 4 9
```

```
2 5 1
```

```
7 4 1
```

```
>> A(1,3)
```

```
ans =
```

```
9
```

Địa chỉ của mảng (Array addressing)

- Trong trường hợp ma trận, có thể xác định hàng hay cột bởi lệnh :.
- Vd: Nếu lấy các phần tử của cột hai và các phần tử của dòng 3 trong ma trận A có thể dùng các lệnh

>> A(:,2)

>> A(3,:)

Địa chỉ của mảng (Array addressing)

Thay vectơ chỉ số vào các chỉ số ta có thể sinh ra hoặc lấy được các mảng con phức tạp hơn.

Ví dụ

```
>> Asub = A(i:j,k:l);
```

xác định Asub là ma trận gồm các phần tử nằm trên giao của các dòng từ i đến j, các cột từ k đến l.

Nếu chỉ số được cho ra bởi kết quả của một phép tính thì điều này có nghĩa là tất cả các giá trị có thể của chỉ số của chiều của mảng đều được chọn.

Ví dụ:

```
>> B = A(:, [3 1 2]);
```

Địa chỉ của mảng (Array addressing)

Ta cũng có thể nghĩ nhiều ma trận có được ma trận mới.

Ví dụ:

Nếu A và B là các ma trận cùng số dòng thì

$$C = [A \ B];$$

cho ma trận C cùng số dòng như A và B, nhưng số cột là tổng số cột của A và B.

- Nếu A và B là các ma trận cùng số cột thì

$$C = [A; B]$$

cho ma trận C số cột bằng số cột của A hoặc B nhưng số dòng của C là bằng tổng số dòng của A và B.

Đã chừa mảng (Array addressing)

- Để xoá một dòng hay cột của ma trận ta sử dụng cặp ngoặc vuông rỗng []:
- **Ví dụ:** Giả sử A là ma trận trong ví dụ trước. Khi đó, lệnh

$$>> A(:,2) = [];$$
cho ta ma trận thu được từ A bởi việc xoá đi cột thứ 2.
- Không thể xoá bỏ một phần tử của ma trận, bởi vì khi đó kết quả không còn là ma trận nữa.
- Tuy nhiên, nhờ mô tả chỉ số bởi toán tử : có thể thực hiện việc xoá bỏ một phần tử hoặc một dãy phần tử và các phần tử còn lại được sắp xếp lại trong một vectơ dòng

Các phép toán với vectơ và ma trận

- Trắc xét một số hàm của MATLAB cho thông tin về đặc trng của mảng.
- Hàm **length** cho phép xác định số phần tử của vectơ. Nếu gọi hàm đối với ma trận thì nó sẽ trả lại số lớn hơn trong số dòng và số cột của ma trận.
- Hàm **size**, nó trả lại số dòng và số cột của ma trận hay vectơ. Kết quả của hàm size là một vectơ 1×2 chứa số dòng và số cột của ma trận. Cách sử dụng chuẩn của hàm này là

```
>> [rows cols] = size(A);
```

Các phép toán với vectơ và ma trận

- Cộng (và trừ) các ma trận cùng kích thước được thực hiện từng thành phần.

- Ví dụ

```
>> A=[5 -1 2; 3 4 7] ; B=[2 2 1; 5 0 3] ;
```

```
>> A+B
```

```
ans = 7 1 3
```

```
8 4 10
```

- Chú ý các ma trận phải có cùng kích thước:

```
>> C=[3 1; 6 4] ;
```

```
>> A+C
```

```
??? Error using ==> + Matrix dimensions  
must agree.
```

Các phép toán với vectơ và ma trận

- Nhân với một số (chia cho một số khác không) cũng được thực hiện theo từng thành phần. Ví dụ:

```
>> A=[5 -1 2; 3 4 7];
```

```
>> 2*A
```

```
ans =
```

```
10 -2 4
```

```
6 8 14
```

- Phép toán * trong tích trên là bắt buộc phải có:

```
>> 2A
```

```
??? 2 | Missing operator, comma, or semi-  
colon.
```

Các phép toán với vectơ và ma trận

- Cộng vectơ và nhân vectơ với một số được thực hiện tương tự.

```
>> v=[3; 5]; w=[-2; 7];
```

```
>> 10*v-5*w
```

```
ans =
```

```
40
```

```
15
```

Các phép toán với vectơ và ma trận

- Phép nhân hai ma trận cũng có thể thực hiện được trên Matlab.
- Để nhân hai ma trận hay nhân ma trận với vector chỉ việc dùng toán tử $*$ giống như phép nhân của các đại lượng vô hướng.
- Matlab nhận dạng kích thước của đầu vào và thực hiện phép nhân.
- Điều mà người sử dụng quan tâm là kích thước của các ma trận và vector phải phù hợp để có thể thực hiện được phép toán.

Các phép toán với vectơ và ma trận

- Ví dụ:

```
>> x = [1 2 3];
```

```
>> A = [4 5 6; 5 4 3];
```

```
>> b = A*x
```

```
??? Error using ==> *
```

```
Inner matrix dimensions must agree.
```

```
>> y = [1; 2; 3];
```

```
>> b = A*y
```

```
b =
```

```
32
```

```
22
```

Các phép toán với vectơ và ma trận

- Để thực hiện chuyển vị vectơ hoặc ma trận có thể dùng lệnh chuyển vị ' viết ngay sau tên biến.

```
>> A = [ 4 5; 5 4; 6 3]
```

```
>> A'
```

```
ans =
```

4	5	6
5	4	3

Các phép toán với vectơ và ma trận

- Phép toán chuyển vectơ hình ảnh về ma trận phức số thực hình chuyển ngược lại:

```
>> A = [1 2;3 4]
```

```
A =
```

```
1 2
3 4
```

```
>> A'
```

```
ans =
```

```
1 3
2 4
```

```
>> B = A + i*.5*A
```

```
B =
```

```
1.0000 + 0.5000i 2.0000 + 1.0000i
3.0000 + 1.5000i 4.0000 + 2.0000i
```

```
>> B'
```

```
ans =
```

```
1.0000 - 0.5000i 3.0000 - 1.5000i
2.0000 - 1.0000i 4.0000 - 2.0000i
```


Các phép toán với vectơ và ma trận

- Một phép chuyển vị khác ít dùng đối với ma trận phức được thực hiện nhờ phép toán `.'`. Ví dụ:

```
>> B.'
```

```
ans =
```

```
1.0000 + 0.5000i    3.0000 + 1.5000i  
2.0000 + 1.0000i    4.0000 + 2.0000i
```

- (Chú ý là `'` và `.'` cho kết quả nh nhau đối với ma trận thực).

Các phép toán với vectơ và ma trận

□ Nếu A là ma trận vuông còn m là số nguyên dương thì A^m sẽ cho ta tích của m nhân tử là A .

- Ví dụ:

```
>> A=[1 2; 3 4]; A^2
```

```
ans =
```

```
      7      10
     15      22
```

```
>> pi^2
```

```
ans =
```

```
10975/1112
```

```
>> mu2= 2^100;
```

```
>> format long, mu2
```

```
mu2 =
```

```
1.267650600228229e+030
```

Các phép toán với vectơ và ma trận

□ Phép toán lũy thừa áp dụng với ma trận kích thước 1×1 trở thành phép toán lũy thừa của đại lượng vô hướng.

□ **Vd:**

```
>> c=3.1;
```

```
>> c^3
```

```
ans =
```

```
29.7910
```

□ Số mũ có thể là số thực tùy ý

□ **Vd:**

```
>> 3^(-1/3)
```

```
ans =
```

```
0.6934
```

Giải phương trình ma trận sử dụng phép chia ma trận

- Nếu A là ma trận vuông khả nghịch suy biến thì nghiệm của phương trình $Ax = b$ là $x = A^{-1}b$. Matlab cài đặt phép toán này và ký hiệu là toán tử "\".
- Ví dụ:

```
>> A = rand(3,3);
```

```
>> b = rand(3,1);
```

```
>> x = A\b
```

```
x =
```

```
   -159.3380
```

```
    314.8625
```

```
   -344.5078
```

```
>> A*x-b
```

```
ans =
```

```
   1.0e-13 *
```

```
   -0.2602
```

```
   -0.1732
```

```
   -0.0322
```

Giải phương trình ma trận sử dụng phép chia ma trận

- Chú ý: hàm **rand** tạo các số ngẫu nhiên với phân bố đều trên đoạn $(0,1)$. Hãy sử dụng lệnh **help rand** để xem giải đáp chi tiết về hàm này.
- như vậy $A \backslash b$ là tương đương với việc nhân trái b với ma trận A^{-1} (tuy nhiên, để đa ra kết quả, Matlab không tính ma trận nghịch đảo mà giải trực tiếp hệ phương trình).
- Khi sử dụng toán tử "\" đối với ma trận không vuông, Matlab sẽ giải hệ phương trình tương ứng trong nghĩa bình phương bé nhất;
- Hãy sử dụng lệnh **help slash** để có được giải đáp chi tiết hơn.
- Giống nh đối với các phép toán số học khác, các ma trận phải có kích thước phù hợp.

Các phép toán với vectơ và ma trận

- **Tích theo từng thành phần** của hai ma trận cùng kích thước A và B là ma trận $A.*B$ với các phần tử là tích của các phần tử tương ứng của A và B.
- Ví dụ:

```
>> A=[ 1 2 3; 4 5 6] ; B=[3 2 1;-1 2 2] ;
```

```
>> A.*B
```

```
ans = 3    4    3  
      -4   10   12
```

Các phép toán với vectơ và ma trận

- **Phép chia và lũy thừa theo từng thành phần:**
 $A./B$ và $A.^B$ được định nghĩa tương tự. Lưu ý là các phép tính với các thành phần phải là có nghĩa, nếu không MATLAB sẽ báo lỗi.
- Ví dụ:

```
>> A./B  
ans = 1/3    1    3  
       -4  5/2  3
```

```
>> A.^B  
ans = 1      4    3  
       1/4  25  36
```

Các phép toán với vectơ và ma trận

- **Phép cộng ma trận với vô hướng:** Giá trị của vô hướng được cộng vào từng thành phần của ma trận.
- Ví dụ:

```
>> A=[1 2 3; 2 3 4];
```

```
>> A+5
```

```
ans =
```

6	7	8
7	8	9

Các hàm và phép toán vectơ

- Các hàm của Matlab đều là **hàm được vectơ hóa**, nghĩa là nếu áp dụng các hàm của Matlab đối với mảng, nó sẽ tạo ra mảng mới có cùng kích thước với các thành phần là giá trị hàm tại các thành phần tương ứng của mảng ban đầu.
- **Vẽ đồ thị**: Vẽ đồ thị hàm $y=\sin(x)$ trên đoạn $[0, 2*\pi]$

```
>> x = (0:.1:2*pi) ;  
>> y = sin(x) ;  
>> plot(x,y)
```

Các hàm và phép toán vectơ hóa

Matlab cũng cung cấp các phép toán số học được vectơ hóa, được ký hiệu giống nh phép toán số học thông thường nhng có thêm dấu chấm "." ở trước.

Vd: Để vẽ đồ thị hàm số: $y = x/(1+x^2)$ trên đoạn $[-5, 5]$ ta có thể dùng các lệnh

```
>> x = (-5:.1:5) ;
```

```
>> y = x. / (1+x.^2) ;
```

```
>> plot(x,y)
```

Các hàm tạo ma trận đặc biệt

- **zeros(m,n)** tạo ma trận $m \times n$ gồm toàn số 0;
- **ones(m,n)** tạo ma trận $m \times n$ gồm toàn số 1;
- **eye(n)** tạo ma trận đơn vị $n \times n$;
- **diag(v)** (giả thiết v là vectơ n chiều) tạo ma trận đường chéo kích thước $n \times n$ với v là đường chéo.

Biến chuỗi trong MATLAB

- MATLAB cho phép sử dụng biến chuỗi ký tự: Sử dụng lệnh gán

S = 'Any Characters'

cho phép tạo mảng ký tự (chuỗi ký tự).

- Ví dụ:

```
>> msg = 'You''re right!'
```

```
msg =
```

```
    You're right!
```

- Lưu ý: Để tạo dấu ' trong chuỗi ký tự cần đánh hai dấu '

Biến chuỗi trong MATLAB

- Lệnh `S = [S1 S2 ...]` ghép các chuỗi `S1, S2, ...` thành một chuỗi mới `S`.

- Ví dụ:

```
>> name = ['Michel' ' Paul ' ' Heath ']
```

```
name =
```

```
    Michel Paul  Heath
```

```
>> name(1)
```

```
ans =
```

```
    M
```

```
>> name(1)+name(9)
```

```
ans =
```

```
   174
```

- Lưu ý đến cách truy cập đến các thành phần trong chuỗi.

Biến chuỗi trong MATLAB

- $S = \text{char}(X)$ tạo S là ký tự có mã ASCII là X .
- $X = \text{double}(S)$ chuyển ký tự thành số
- Ví dụ:

```
>> char([65 66 67])
```

```
ans =
```

```
ABC
```

```
>> X = double('ABC')
```

```
X =
```

```
65
```

```
66
```

```
67
```

Biến chuỗi trong MATLAB

- Để khởi tạo biến mảng mà mỗi phần tử là một chuỗi, sử dụng:

```
>> S = {'Hello' 'Yes' 'No' 'Goodbye'}  
S =  
    'Hello'    'Yes'    'No'    'Goodbye'  
  
>> S(4)  
ans =  
    'Goodbye'
```

LẬP TRÌNH TRÊN MATLAB

Câu lệnh trong Matlab

- Câu lệnh hay gặp nhất trong Matlab có dạng

variable = expression

Câu lệnh này sẽ gán giá trị của biểu thức ***expression*** cho biến ***variable***.

Ví dụ:

```
>> x=2^10*pi
```

```
x =
```

```
3.216990877275948e+003
```

Câu lệnh trong Matlab

- Câu lệnh của Matlab cũng còn có thể có dạng đơn giản như sau:

expression

trong trường hợp này giá trị của biểu thức sẽ được gán cho biến ngầm định có tên là ***ans***.

Ví dụ:

```
>> 2*pi*exp(-5)
```

```
ans =
```

```
0.04233576958521
```

Câu lệnh trong Matlab

- Cuối cùng, một dạng nữa của câu lệnh trong Matlab là

variable

- Nếu như biến đã được gán giá trị trước đó thì nội dung của biến được đưa ra màn hình,
 - Nếu trái lại sẽ có thông báo rằng biến chưa được xác định.
- Người sử dụng có thể tận dụng điều này để kiểm tra xem một tên biến đã được dùng hay chưa.

Câu lệnh trong Matlab

- Câu lệnh của Matlab sẽ được thực hiện ngay sau khi nhấn phím Enter. Nếu câu lệnh Matlab kết thúc bởi Enter, theo ngầm định, Matlab sẽ đưa kết quả thực hiện lên thiết bị ra chuẩn (ngầm định là màn hình).
- Muốn tránh việc đưa kết quả ra ngay trực tiếp sau câu lệnh, cần kết thúc câu lệnh bởi dấu ; sau đó mới đến Enter.
- Khi câu lệnh của Matlab quá dài có thể ngắt thành hai hoặc nhiều dòng sử dụng dấu nối dòng ... ở cuối mỗi dòng chứa câu lệnh.

Câu lệnh trong Matlab

- Ví dụ:

```
>> avariablewithlongname = 100 + (32-17.33)*5 ...  
      + 2^3 - log(10)/log(2);
```

- Để xóa tất cả biến trong Matlab, ta dùng lệnh

```
>> clear
```

- Để xóa một số biến cụ thể, ta dùng lệnh

```
>> clear var1 var 2 ...
```

trong đó *var1*, *var2*, .. Là các tên của các biến cần xóa.

Các phép toán quan hệ và logic trong Matlab

Phép toán quan hệ	Ý nghĩa
<	Nhỏ hơn
<=	Nhỏ hơn hoặc bằng
>	Lớn hơn
>=	Lớn hơn hoặc bằng
==	Bằng
~=	Không bằng
Phép toán logic	Ý nghĩa
&	AND (hội)
	OR (tuyển)
~	NOT (phủ định)
0	FALSE
Số khác không	TRUE

Câu lệnh if

- Dạng tổng quát của câu lệnh if là

```
if expr1
    statements1
elseif expr2
    statements2
...
else
    statements
end
```

elseif và else là tùy chọn

- Nhóm lệnh đi ngay sau biểu thức (*expr*) đầu tiên có giá trị khác 0 sẽ được thực hiện.
- Nếu không có *expr* nào khác 0 thì nhóm lệnh sau else được thực hiện

Câu lệnh if

□ Ví dụ:

```
>> t = rand(1) ;  
>> if t > 0.75  
    s = 0;  
elseif t < 0.25  
    s = 1;  
else  
    s = 1-2*(t-0.25) ;  
end  
>> s  
s =  
    0  
  
>> t  
t =  
    0.7622
```


Câu lệnh if

- Các phép toán quan hệ trong Matlab là <, >, <=, >=, == (so sánh bằng logic), và ~= (không bằng).
- Các phép toán hai ngôi này sẽ trả lại giá trị 0 hoặc 1 (đối với các biến vô hướng):

```
>> 5>3
```

```
ans =
```

```
1
```

```
>> 5<3
```

```
ans =
```

```
0
```

```
>> 5==3
```

```
ans =
```

```
0
```

Câu lệnh vòng lặp for

- Vòng lặp for lặp lại các câu lệnh trong thân của nó đối với các giá trị của biến chạy được lấy từ một vector dòng cho trước.
- Ví dụ

```
>> for i=[1,2,3,4]
```

```
    disp(i^2)
```

```
end
```

```
1
```

```
4
```

```
9
```

```
16
```

Câu lệnh vòng lặp for

- Chú ý đến việc sử dụng hàm nội trú **disp**: hàm này đưa ra màn hình nội dung của biến.
- Vòng lặp, cũng giống như câu lệnh if, phải kết thúc bởi **end**. Vòng lặp ở trên thường được viết dưới dạng như sau.

```
>> for i=1:4  
    disp(i^2)  
end  
1  
4  
9  
16
```

- Nhớ lại cách khởi tạo 1:4 cũng chính là [1, 2, 3, 4].

Câu lệnh vòng lặp for

- Đoạn lệnh

```
n=4; x = []; for i=1:n, x = [x, i^2], end
```

hay

```
x=[];
```

```
for i= 1:n
```

```
    x = [x, i^2];
```

```
end
```

sẽ tạo ra vector $x = [1, 4, 9, 16]$.

- Đoạn lệnh

```
n=4;x=[]; for i=n:-1:1, x = [x, i^2],end
```

sẽ tạo ra vector $x = [16, 9, 4, 1]$.

Câu lệnh vòng lặp for

- Đoạn lệnh

```
m = 4;  
n = 5;  
for i=1:m  
    for j=1:n  
        h(i,j) = i/(i+j-1);  
    end  
end  
h
```

sẽ tạo ra ma trận Hilbert kích thước 4 x 5.

- Dấu ; ở cuối câu lệnh trong thân của vòng lặp dùng để ngăn Matlab không đưa cá kết quả trung gian, ma trận kết quả được đưa ra bởi lệnh **h**.

Câu lệnh while

- Câu lệnh có dạng sau:

while *expr*

 Các câu lệnh

end

- Các câu lệnh trong thân của vòng lặp **while** sẽ được lặp lại chừng nào biểu thức *expr* còn là true (có giá trị khác 0).

Câu lệnh switch

- Câu lệnh **switch** cho phép thực hiện rẽ nhánh dựa trên giá trị biểu thức.
- Dạng tổng quát của câu lệnh **switch** là:

```
switch biethuc
    case giatri
        cac cau lenh
    case {giatri1, giatri2, giatri3,...}
        cac cau lenh
    ...
    otherwise
        cac cau lenh
end
```

Ví dụ:

```
>> date= 'Sunday';  
>> switch lower(date)  
    case {'sunday','saturday'}  
        disp('the weekend. ' )  
    otherwise  
        disp('the workday. ' )  
    end
```

Kết quả: the weekend.

Câu lệnh break

- Lệnh break dùng để ngắt việc thực hiện vòng lặp WHILE hay là FOR. Trong vòng lặp lồng nhau, BREAK sẽ chỉ thoát khỏi vòng lặp trong.
- Nếu sử dụng lệnh break ngoài vòng lặp FOR hay WHILE trong kịch bản hoặc hàm của MATLAB, lệnh này sẽ chấm dứt việc thực hiện kịch bản hay hàm tại chính điểm đó. Lệnh break sử dụng trong câu lệnh IF, SWITCH-CASE, sẽ ngắt câu lệnh tại điểm đó.

Kịch bản (Script)

- Kịch bản là dãy các câu lệnh của Matlab được ghi lại trong một m – file, file đuôi .m.
- Khi đánh tên của file (không cần .m), dãy các lệnh này sẽ được thực hiện.
- Lưu ý: m – file phải được đặt tại một trong các thư mục mà Matlab sẽ tự động tìm kiếm m – file trong đó; danh mục các thư mục như thế có thể xem nhờ lệnh **path**.
- Một trong những thư mục mà Matlab luôn khảo sát chính là thư mục hiện thời. Thư mục này được hiển thị trong cửa sổ Current Directory.
- Người sử dụng có thể thay đổi thư mục hiện thời nhờ dùng các tiện ích trong cửa sổ này.
- **Câu hỏi:** thay đổi thư mục hiện thời như thế nào?

Kịch bản: Ví dụ

□ **Vd**: Giả sử file `plotsin.m` chứa các dòng

```
x = 0:2*pi/N:2*pi;
```

```
y = sin(w*x);
```

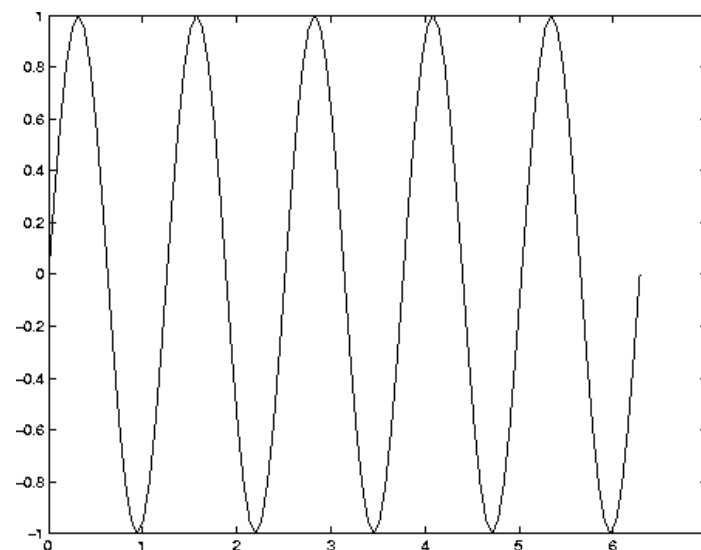
```
plot(x,y)
```

□ Khi đó dãy lệnh

```
>> N=100;w=5;
```

```
>> plotsin
```

sẽ đưa ra đồ thị

Kịch bản (Script)

- Ví dụ này cho thấy các lệnh trong một kịch bản có thể truy nhập các biến được xác định trong Matlab được coi là biến tổng thể (lưu ý truy nhập biến N và w trong `plotsin.m`).
- Các câu lệnh trong kịch bản được thực hiện giống nh là chúng được đánh trực tiếp từ bàn phím.

Hàm (function)

- Việc sử dụng hàm có những ưu điểm hơn hẳn kịch bản:
 - Dùng hàm, người sử dụng có thể tạo những lệnh mới trong Matlab.
- Một hàm được định nghĩa trong m-file bắt đầu bởi dòng có cấu trúc sau:
function [out1,out2,...] = funcname(inp1, inp2,...)
- Phần còn lại của m-file sẽ chứa các câu lệnh của Matlab tính giá trị của các đầu ra (output_i) và hoàn thành các công việc đòi hỏi khác.

Hàm (function)

- Điểm quan trọng cần lưu ý là: khi hàm được gọi để thực hiện Matlab sẽ tạo một không gian nhớ địa phương.
- Các lệnh trong hàm không được truy nhập các biến từ không gian nhớ toàn cục (trong phần hội thoại), ngoại trừ các biến được liệt kê trong danh sách đầu vào.
- Cũng chính vì lẽ đó, các biến được tạo ra khi thực hiện hàm sẽ bị xóa bỏ khi việc thực hiện hàm kết thúc, ngoại trừ các biến được liệt kê trong danh sách đầu ra

Hàm: Ví dụ 1

Ví dụ 1. Tróc hết xét việc tạo hàm **randint** sinh ngẫu nhiên ma trận nguyên với các phần tử là số ngẫu nhiên trong khoảng từ a đến b.

```
function A = randint(m,n,a,b)
```

```
% RANDINT tạo ma trận nguyên ngẫu nhiên.
```

```
% randint(m,n) cho mxn ma trận với các thành phần trong khoảng từ 0 đến 9.
```

```
% rand(m,n,a,b) cho các phần tử từ a đến b.
```

```
if nargin < 3, a = 0, b = 9; end
```

```
A = floor((b-a-1)*rand(m,n)) + a+1;
```

Hàm: Ví dụ 1

- Dãy lệnh này cần được ghi vào tệp văn bản có tên `randint.m` (có cùng tên với tên hàm). Dòng đầu tiên mô tả tên hàm, các biến vào và các biến ra; nếu không có dòng mô tả này thì tệp sẽ chỉ là tệp kịch bản.
- Khi đó lệnh Matlab
`z = randint(4,5) ,`
sẽ truyền giá trị 4 và 5 cho các biến `m` và `n` trong hàm và giá trị của hàm sẽ được gán cho biến `z`. Do các biến trong hàm là biến địa phương, nên tên của chúng là độc lập với các biến đang sử dụng trong môi trường Matlab.
- Chú ý: việc sử dụng hàm **`nargin`** (số lượng biến vào - "number of input arguments") cho phép ta đặt giá trị ngầm định cho các biến vào vắng mặt, ở ví dụ đang xét là hai biến **`a`** và **`b`**.
 - `floor(X)` rounds the elements of `X` to the nearest integers towards minus infinity.

Hàm: Ví dụ 2

- Một hàm cũng có thể có nhiều biến đầu ra. Ta xét ví dụ minh họa sau:
- **Ví dụ 2.** Ví dụ, hàm sau đây trả lại giá trị trung bình (mean) và độ lệch chuẩn của vectơ x , nếu x là vectơ; trả lại hai vectơ chứa giá trị trung bình và độ lệch chuẩn của từng vectơ cột trong ma trận x :

```
function [mean, stdev] = stat(x)
% STAT Mean and standard deviation
% For a vector x, stat(x) returns the
% mean and standard deviation of x.
% For a matrix x, stat(x) returns two row vectors containing,
% respectively, the mean and standard deviation of each column.
[m n] = size(x);
if m == 1
    m = n; % handle case of a row vector
end
mean = sum(x)/m;
stdev = sqrt(sum(x.^2)/m - mean.^2);
```

Ví dụ 2

- Giả sử đoạn chương trình trên được lưu với tên `stat.m`, khi đó lệnh

`[xm, xd] = stat(x)`

sẽ gán giá trị trung bình và độ lệch chuẩn của ma trận **`x`** cho các biến **`xm`** và **`xd`** tương ứng.

- Ta cũng có thể lấy một số đầu ra đối với những hàm có nhiều đầu ra. Ví dụ, lệnh

`xm = stat(x)`

(không có dấu ngoặc bọc biến **`xm`**) sẽ gán giá trị trung bình của **`x`** cho biến **`xm`**.

Ví dụ 3

- Hàm tính ước chung lớn nhất của hai số nguyên bằng thuật toán Euclid. Ví dụ này minh họa việc sử dụng vòng lặp trong thực hiện hàm.
- Hàm nội trú của Matlab `rem(a, b)` trả lại phần dư (remainder) của phép chia `a` cho `b`.

```
function a = gcd(a,b)
a = round(abs(a)); b = round(abs(b));
if a == 0 & b == 0
    error('The gcd is not defined when both numbers are zero')
else
    while b ~= 0
        r = rem(a,b)
        a = b; b = r;
    end
end
```

Ví dụ 4

- Ví dụ sau đây minh hoạ khả năng tạo hàm vectơ hoá.
- **Ví dụ 4.** Hàm tính giá trị $f(x) = \sin(x^2)$.
- Các lệnh sau cần được cất giữ trong file văn bản fcn.m (Tên hàm trong Matlab phải trùng với tên của m-file không có phần mở rộng):

```
function y = fcn(x)  
y = sin(x.^2) ;
```
- Lưu ý là nhờ sử dụng phép toán vectơ hóa `.^` nên hàm fcn cũng được vectơ hóa.

Ví dụ 4

- Với hàm fcn vừa xác định, ta có thể sử dụng hàm fcn tương tự nh là hàm nội trú sin:

```
>> x = (-pi:2*pi/100:pi) ' ;
```

```
>> y = sin(x) ;
```

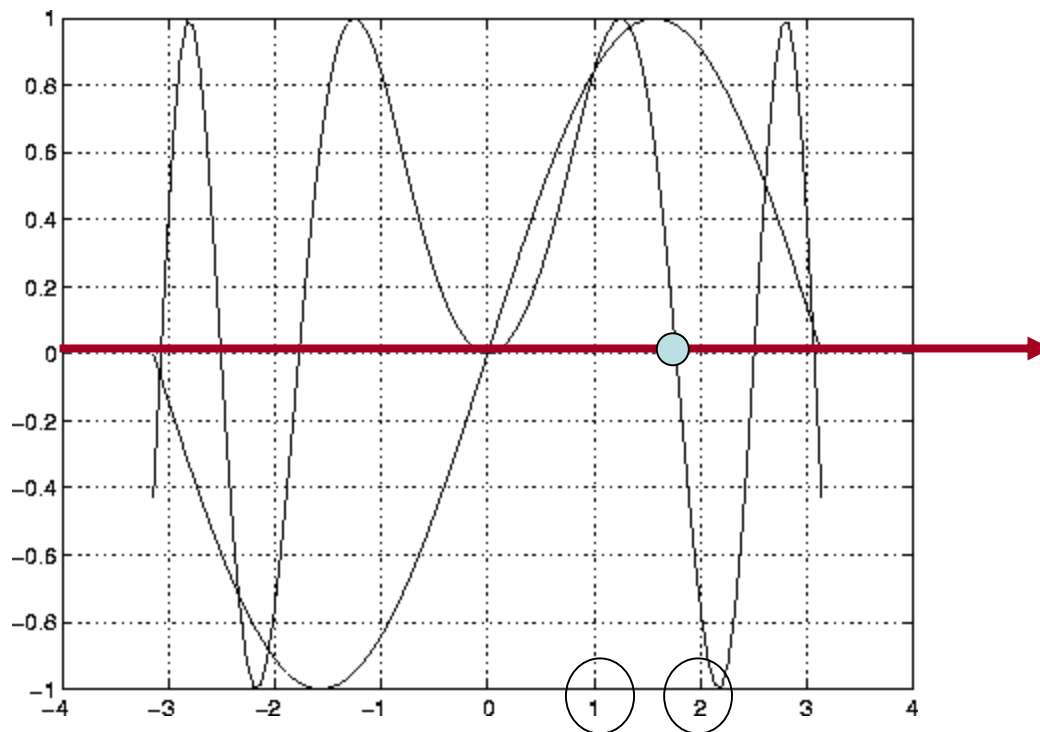
```
>> z = fcn(x) ;
```

```
>> plot(x,y,x,z)
```

```
>> grid
```

- Đồ thị thu được như sau

Đồ thị hàm $\sin(x)$ và $\sin(x^2)$

Chú ý:

- ☐ Cách sử dụng plot để vẽ đồng thời đồ thị của hai (hoặc nhiều hơn) hàm số.
- ☐ Lệnh grid đã hiển thị lưới tọa độ trên đồ thị.

Ví dụ 5

- Chú ý là $f(x)=\sin(x^2)$ có nghiệm trong khoảng giữa 1 và 2 (chính xác nghiệm này là $x = \sqrt{\pi}$).
- Thuật toán tổng quát để tìm nghiệm của phương trình phi tuyến là phương pháp chia đôi: *Ta khảo sát hàm số trên đoạn mà hàm số thay đổi dấu (đoạn này chắc chắn chứa nghiệm) và chia đôi liên tục đoạn chứa nghiệm cho đến khi đoạn này là rất nhỏ.*

Ví dụ 5

- Hàm **bisect** cài đặt phương pháp chia đôi mô tả một số kỹ thuật lập trình quan trọng trên Matlab.
- Kỹ thuật quan trọng đầu tiên, mà thiếu nó không thể cài đặt thủ tục chia đôi, đó là khả năng truyền tên của một hàm này cho một hàm khác.
- đây, **bisect** cần biết tên hàm mà đối với nó ta cần tìm nghiệm.
 - Tên hàm được truyền dưới dạng chuỗi.
 - Hoặc là mỗi khi ta cần sử dụng **bisect** để tìm nghiệm của một hàm nào đó thì ta cần sửa lại file **bisect.m**.

Ví dụ 5

- Hàm nội trú **feval** cần thiết cho việc tính giá trị hàm mà tên của nó được chỉ ra trong chuỗi. như vậy, đoạn hội thoại

```
>> fcn(2)
```

và

```
>> feval('fcn',2)
```

là tương đương (chú ý là dấu nháy đơn ' được dùng để xác định chuỗi). Một biến có thể gán cho giá trị của một chuỗi:

```
>> str = 'fcn';
```

```
>> feval(str,2)
```

Ví dụ 5

- chương trình Matlab sau đây sử dụng các phương tiện xâu để truyền tên của hàm cho bisect.

function c = bisect(fn,a,b,tol)

% c = bisect('fn',a,b,tol)

% Hàm này xác định nghiệm của hàm số trên đoạn

% [a,b] với sai số tol. Giả thiết rằng tại a và b hàm có giá trị đối dấu.

% Tính giá trị của hàm tại hai đầu mút và kiểm tra xem có sự thay đổi của dấu hay không

fa = feval(fn,a);

fb = feval(fn,b);

if fa*fb >= 0

error('Hàm số phải có dấu trái ngược tại a và b')

end

Ví dụ 5

**% Biến done được sử dụng để báo hiệu là ta tìm được nghiệm chính xác
% không cần chờ đến khi đoạn chứa nghiệm đủ nhỏ.**

done = 0;

% Bisect the interval

c = (a+b)/2;

% Main loop

while abs(a-b) > 2*tol & ~done

% Tính giá trị hàm tại đầu mút

fc = feval(fn,c);

if fa*fc < 0 % Nghiệm ở bên trái c

b = c; fb = fc; c = (a+b)/2;

elseif fc*fb < 0 % Nghiệm ở bên phải c

a = c; fa = fc; c = (a+b)/2;

else % Tôm được nghiệm

done = 1;

end

end

Ví dụ 5

□ Giả sử rằng đoạn chương trình trên được cất giữ trong file có tên `bisect.m`, ta có thể thực hiện nó nh sau:

```
>> x = bisect('fcu',1,2,1e-6)
```

```
x =
```

```
1.7725
```

```
>> sqrt(pi)-x
```

```
ans =
```

```
-4.1087e-07
```

Ví dụ 5

- m - file không chỉ tạo ra một lệnh mới trong Matlab mà cùng với nó trợ giúp hệ thống cũng tự động mở rộng. Lệnh help sẽ đưa ra đoạn chú giải đầu tiên trong m-file:

>> help bisect

```
% c = bisect('fn',a,b,tol)
```

```
% Hàm này xác định nghiệm của hàm số trên đoạn
```

```
% [a,b] với sai số tol. Giả thiết rằng tại a và b hàm có giá trị đối dấu.
```

```
% Tính giá trị của hàm tại hai đầu mút và kiểm tra xem có sự thay đổi của dấu hay không
```

- Nếu muốn xem nội dung của cả file chứa hàm hãy sử dụng lệnh:

type *filename*

trong đó *filename* là tên file cần xem nội dung (phần mở rộng ngầm định là .m).

CÁC PHƯƠNG TÍNH MA TRẬN NÂNG CAO

Trở lại và vectơ riêng

- Một trong những phép tính rất hay phải thực hiện với ma trận đó là tìm giá trị riêng và vectơ riêng với lệnh **eig**. Nếu A là ma trận vuông, thì

$$\mathbf{ev} = \mathbf{eig}(A)$$

sẽ cho ta giá trị riêng của A trong một vectơ, còn

$$[V, D] = \mathbf{eig}(A)$$

cho ta phân tích phổ của A :

- V là ma trận mà các cột của nó là các vectơ riêng của A ,
- D là ma trận đường chéo với các phần tử trên đường chéo là các giá trị riêng của A .
- Đẳng thức $AV = VD$ được thực hiện.
- Nếu A là chéo hoá, thì V là chéo hoá, còn nếu A là đối xứng thì V là trực giao (nghĩa là $V^T V = I$).

Ví dụ

```
A = [1 3 2;4 5 6;7 8 9];
>> eig(A)
ans =
    15.9743
   -0.4871 + 0.5711i
   -0.4871 - 0.5711i
>> [V,D] = eig(A)
V =
   -0.2155          0.0683 + 0.7215i    0.0683 - 0.7215i
   -0.5277   -0.3613 - 0.0027i   -0.3613 + 0.0027i
   -0.8216    0.2851 - 0.5129i    0.2851 + 0.5129i
D =
    15.9743          0          0
         0   -0.4871 + 0.5711i          0
         0         0   -0.4871 - 0.5711i
>> A*V-V*D
ans = 1.0e-14 *
   -0.0888          0.0777 - 0.1998i    0.0777 + 0.1998i
         0   -0.0583 + 0.0666i   -0.0583 - 0.0666i
         0   -0.0555 + 0.2387i   -0.0555 - 0.2387i
```


Ví dụ: A là ma trận đường chéo

```
>> A=[1 2 3; 0 3 4; 0 0 5]
```

```
A =
```

1	2	3
0	3	4
0	0	5

```
>> [V, D]= eig(A)
```

```
V =
```

1.0000	0.7071	0.6163
0	0.7071	0.7044
0	0	0.3522

```
D =
```

1	0	0
0	3	0
0	0	5

Ví dụ: A là ma trận đối xứng

```
>> A=[5 6 7; 6 7 8; 7 8 9]
```

```
A =
```

5	6	7
6	7	8
7	8	9

```
>> [V, D]= eig(A) ; V
```

```
V =
```

0.7685	0.4082	0.4927
0.0660	-0.8165	0.5736
-0.6365	0.4082	0.6544

```
>> V*V'
```

```
ans =
```

1.0000	-0.0000	0.0000
-0.0000	1.0000	0.0000
0.0000	0.0000	1.0000

Các phép toán nâng cao

- Matlab còn cung cấp rất nhiều hàm liên quan đến xử lý ma trận. Phần lớn các hàm như vậy liên quan đến phân tích ma trận dưới dạng tích. Một số phép phân tích hay dùng trong số các phân tích như vậy là:
 - **lu** tính phân tích LU của ma trận;
 - **chol** tính phân tích Cholesky của ma trận $n \times n$ xác định dương;
 - **qr** tính phân tích QR của ma trận;
 - **svd** tính trục chính (singular values) hay trục chính phân rã (singular value decomposition) của ma trận;
 - **cond, condest, rcond** tính hoặc ước lượng giá trị sai số của ma trận (condition numbers);
 - **norm** tính các loại chuẩn (norms) của ma trận hay vectơ;

Tính toán với ma trận thưa (Sparse matrix computations)

- Matlab có khả năng cất giữ và làm việc với các ma trận thưa. Điều này giúp phần nâng cao khả năng ứng dụng của Matlab vào việc giải quyết các vấn đề của thực tế.
- Tạo ma trận thưa có thể có đôi chút phức tạp hơn, trong khi làm việc với chúng lại đơn giản hơn, bởi vì các phép toán có thể áp dụng đối với cả ma trận thưa lẫn ma trận dày. Chẳng hạn, toán tử chia có làm việc với cả ma trận thưa, vì thế hệ thưa có thể giải được giống như là hệ dày.
- Một số hàm nội trú của Matlab có thể làm việc với ma trận thưa nhưng không áp dụng cho ma trận dày

Tạo ma trận thưa

- Nếu ma trận A được cất giữ trong dạng thông thường (dày), thì lệnh `S = sparse(A)` tạo bản sao của A được cất giữ trong dạng thưa. Ví dụ:

```
>> A = [0 0 1; 1 0 2; 0 -3 0]
```

```
A =
```

0	0	1
1	0	2
0	-3	0

```
>> S = sparse(A)
```

```
S =
```

(2,1)	1
(3,2)	-3
(1,3)	1
(2,3)	2

Tạo ma trận thưa

```
>> whos
```

Name	Size	Bytes	Class
A	3x3	72	double array
S	3x3	64	sparse array

Grand total is 13 elements using 136 bytes

❑ Rất tiếc là dạng này của lệnh sparse là không có ích nhiều lắm, bởi vì ma trận A thường là rất lớn và việc tạo trúc nó trong dạng dày đòi hỏi rất nhiều thời gian.

Tạo ma trận thưa

□ Matlab cung cấp một số cách nhập ma trận thưa tiện lợi hơn. Lệnh

`S = sparse(m,n)`

tạo $m \times n$ ma trận toàn số 0 dưới dạng thưa.

Sau đó các thành phần khác không của nó sẽ được bổ sung dần dần:

`>> A = sparse(3,2)`

`A =`

All zero sparse: 3-by-2

Tạo ma trận thưa

- Tiếp theo ta đánh vào các phần tử khác không

```
>> A(1,2)=1;
```

```
>> A(3,1)=4;
```

```
>> A(3,2)=-1;
```

```
>> A
```

```
A =
```

```
      (3,1)      4
```

```
      (1,2)      1
```

```
      (3,2)     -1
```

- (Rõ ràng cách làm này là tiện lợi hơn, do ta không phải nhập các phần tử 0 của ma trận)

T□o ma trận thưa

- Còn có nhiều khả năng sử dụng khác của lệnh `sparse`. Hãy sử dụng `help sparse` để xem chi tiết thêm về lệnh này.

Tổ ma trận thưa

>> Một trong những dạng ma trận thưa rất phổ biến là ma trận dạng băng, tức là ma trận với các phần tử khác 0 chỉ nằm trên một số đường chéo nào đó. Các ma trận như vậy có thể tạo bởi lệnh `spdiags`. Xét ma trận sau:

```
A = [
    64    -16     0    -16     0     0     0     0     0;
   -16     64   -16     0    -16     0     0     0     0;
     0    -16    64     0     0   -16     0     0     0;
   -16     0     0    64   -16     0   -16     0     0;
     0    -16     0   -16    64   -16     0   -16     0;
     0     0   -16     0   -16    64     0     0   -16;
     0     0     0   -16     0     0    64   -16     0;
     0     0     0     0   -16     0   -16    64   -16;
     0     0     0     0     0   -16     0   -16    64]
```

Tô ma trận thưa

- Đây là ma trận kích thước 9×9 với 5 đường chéo khác không. Trong cách chỉ số hoá của Matlab, chỉ số của các đường chéo khác không của A là -3, -1, 0, 1, and 3 (đường chéo chính có chỉ số là 0, các đường chéo trên nó được tiếp tục đánh số tăng dần bắt đầu từ 1, các đường chéo dưới nó được tiếp tục đánh số giảm dần bắt đầu từ -1). Để tạo ma trận này dưới dạng thưa, trước hết cần tạo ma trận kích thước 9×5 chứa các phần tử khác 0 của các đường chéo. Tất nhiên, mỗi đường chéo là một vectơ cột có kích thước khác nhau, chỉ có đường chéo chính có độ dài 9.

Tạo ma trận thưa

- Độ tập hợp tốt cả các đường chéo trong một ma trận, các đường chéo có độ dài ngắn hơn nên được bổ sung thêm các số 0 để được vectơ cột có cùng kích thước với đường chéo chính. *Quy tắc bổ sung là: Nối đuôi đối với các đường chéo nằm dưới đường chéo chính, và nối đầu đối với các đường chéo nằm trên đường chéo chính.* Như vậy ta có ma trận:

```
>> B = [  
    -16    -16    64      0      0  
    -16    -16    64    -16      0  
    -16      0    64    -16      0  
    -16    -16    64      0    -16  
    -16    -16    64    -16    -16  
    -16      0    64    -16    -16  
      0    -16    64      0    -16  
      0    -16    64    -16    -16  
      0      0    64    -16    -16];
```

Tạo ma trận thưa

- Trong ví dụ trên: Cần lưu ý đến kỹ thuật tạo các dòng của ma trận kích thước lớn trên dãy các dòng.
- Lệnh `spdiags` cũng đòi hỏi vectơ chỉ số của các đường chéo:

```
>> d = [-3, -1, 0, 1, 3];
```
- Bây giờ ma trận có thể tạo như sau:

```
S = spdiags(B, d, 9, 9);
```
- Hai đối số cuối cùng cho kích thước của ma trận S.

Tạo ma trận thưa

- Có lẽ ma trận thưa hay dùng nhất là ma trận đơn vị. Nhớ lại là ma trận đơn vị có thể tạo dưới dạng dày bởi lệnh `eye`. Để tạo ma trận đơn vị thưa, có thể dùng lệnh

`I = speye(n)`

- Một lệnh tiện ích khác là

`spy`

- Lệnh này hiển thị đồ thị cấu trúc thưa của ma trận. Ví dụ, cấu trúc thưa của ma trận `S` ở trên có thể hiển thị nhờ đánh lệnh:

`>> spy(S)`

ĐỒ HOẠ NÂNG CAO

Matlab có thể đưa ra nhiều dạng đồ thị khác nhau:

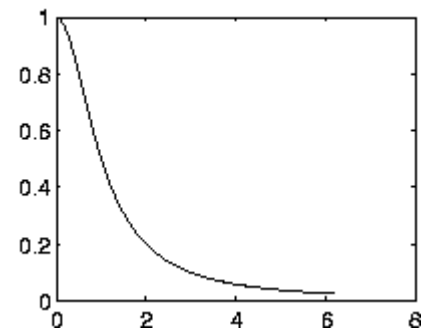
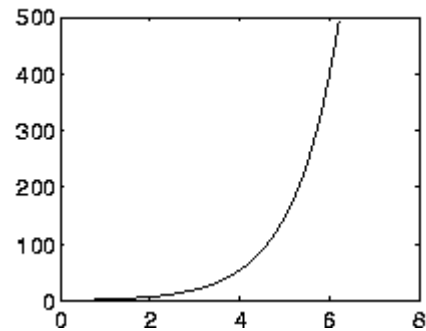
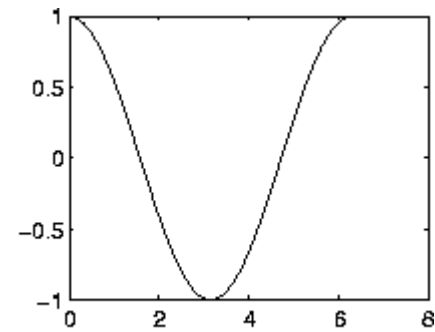
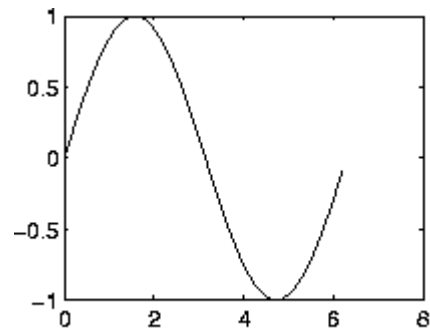
- đường cong hai chiều (2D curves),
 - mặt 3 chiều (3D surfaces),
 - đường khung của mặt 3 chiều (contour plots of 3D surfaces),
 - đường cong tham số 2D và 3D (parametric curves in 2D and 3D).
-

Đa nhiệm □□ th□ lần c□ng m□t c□a sổ

- Lệnh subplot tạo nhiều bản vẽ trên cùng một cửa sổ. Chính xác hơn, subplot(m,n,i) tạo mn bản vẽ, được xếp trong mảng với m dòng và n cột. Lệnh này cũng bắt buộc lệnh plot tiếp theo phải chuyển đến hệ tọa độ thứ i (đếm theo số dòng). Ví dụ

```
>> t = (0:.1:2*pi) ' ;  
>> subplot(2,2,1)  
>> plot(t,sin(t))  
>> subplot(2,2,2)  
>> plot(t,cos(t))  
>> subplot(2,2,3)  
>> plot(t,exp(t))  
>> subplot(2,2,4)  
>> plot(t,1./(1+t.^2))
```


Đưa ra nhiều đồ thị

Vẽ đường

- Hàm **plot** được sử dụng để vẽ dữ liệu trên mặt phẳng. Cho vectơ x gồm các hoành độ x_1, \dots, x_n và vectơ y gồm các tung độ y_1, \dots, y_n , lệnh **plot(x,y)** sẽ vẽ các điểm từ (x_1, y_1) đến (x_n, y_n) . Theo ngầm định các điểm này sẽ được nối theo thứ tự bởi các đoạn thẳng.
- Tổng quát câu lệnh có dạng sau **plot(x1, y1, linestyle1, ..., xn, yn, linestylen)** trong đó **linestyle i** ($i=1, 2, \dots, n$) là xâu hoặc biến xâu chứa kiểu đường vẽ.

Vẽ đường

- Câu lệnh này cho phép vẽ các bộ dữ liệu: (x_1, y_1) với kiểu đường vẽ `linestyle1`, (x_2, y_2) với kiểu đường vẽ `linestyle2`, ..., (x_n, y_n) với kiểu đường vẽ `linestylen` trên cùng một hệ trục tọa độ.
- Kiểu đường vẽ xác định màu vẽ, ký tự dùng để hiển thị điểm dữ liệu và dạng của đường nối. Kiểu đường vẽ là xâu được tạo bằng cách ghép các ký tự từ các cột sau, mỗi cột lấy không quá một ký tự:

Vẽ đường

Màu của đường vẽ	Kiểu hình thức	Nét vẽ
y yellow m magenta c cyan r red g green b blue w white k black	. dấu chấm (point) o vòng tròn (circle) x dấu x (x-mark) + dấu cộng (plus) * dấu sao (star) s hình vuông (square) d kim cương (diamond) v tam giác chụm ^ tam giác chẻ < tam giác chẻ sang trái > tam giác chẻ sang phải p ảnh sao 5 cạnh (pentagram) h ảnh sao 6 cạnh (hexagram)	- solid : dotted -. dashdot -- dashed

Vẽ đường

□ Ví dụ □

- Lệnh `plot(x,y,'ro:')` vẽ đường nối bởi các chấm màu đỏ với điểm dữ liệu là vòng tròn nhỏ.
- Lệnh `plot(x,y,'gd')` vẽ các điểm dữ liệu hình dạng kim cương màu xanh lá cây mà không nối các điểm này.
- Lệnh `plot(x,y,'y-',x,y,'go')` vẽ dữ liệu hai lần với đường nối liền nét màu vàng và các điểm dữ liệu là các vòng tròn xanh lá cây.

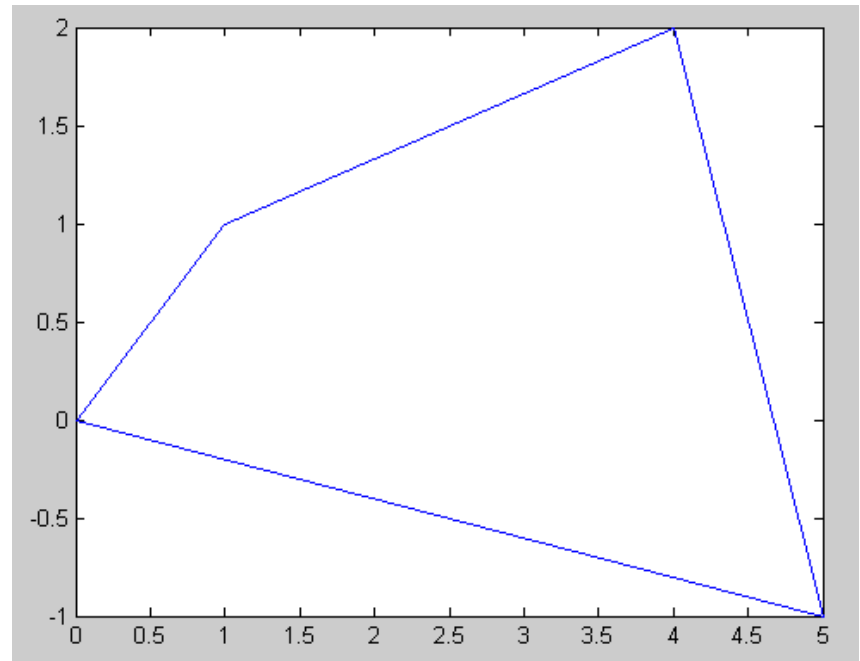
Vẽ đường

□ Để vẽ tứ giác với các đỉnh $(0,0)$, $(1,1)$, $(4,2)$ và $(5,-1)$ ta có thể sử dụng các lệnh sau

```
>> x=[0 1 4 5 0];
```

```
>> y=[0 1 2 -1 0];
```

```
>> plot(x,y)
```


Vẽ đường

- Ta có thể vẽ gần đúng đồ thị của hàm số nhờ vẽ nhiều điểm trên đồ thị của nó.
- Ví dụ: Vẽ đồ thị của hàm $y=x^3$ trên đoạn $[-2,2]$,
 - Trước hết xác định vectơ lưới chia đoạn $[-2, 2]$ với độ dài bước chia là 0.05

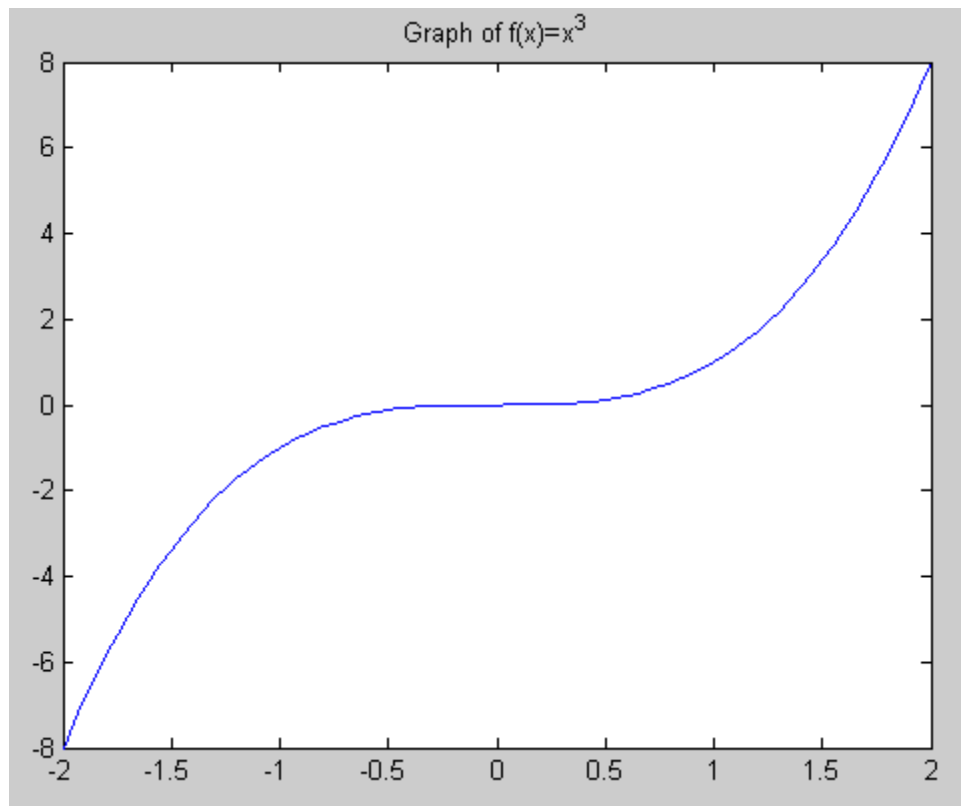
```
>> x=-2 : .05 : 2 ;
```
 - Tiếp đến tính vectơ y có kích thước giống x với các thành phần là lũy thừa bậc ba của các thành phần của vectơ x

```
>> y=x.^3 ;
```
 - Sử dụng lệnh `plot(x, y)` để vẽ đồ thị của hàm số:

```
>> plot(x,y)
```
 - Đặt tên cho hình vẽ nhờ đánh lệnh

```
>> title('Graph of f(x)=x^3')
```

Đồ thị hàm số $y = x^3$

Vẽ đường cong tham số

- Việc vẽ các đường cong tham số có thể thực hiện một cách tương tự. Ví dụ: Để vẽ đường $\mathbf{r}(t) = (2t\cos t/(t+1), 2t\sin t/(t+1))$ với $t \in [0, 4\pi]$, trước hết ta xác định vectơ lưới chia t :

```
>> t=0:.1:4*pi;
```

Tiếp đến tính các tọa độ x, y và vẽ đường cong:

```
>> x=2*t.*cos(t)./(t+1);
```

```
>> y=2*t.*sin(t)./(t+1);
```

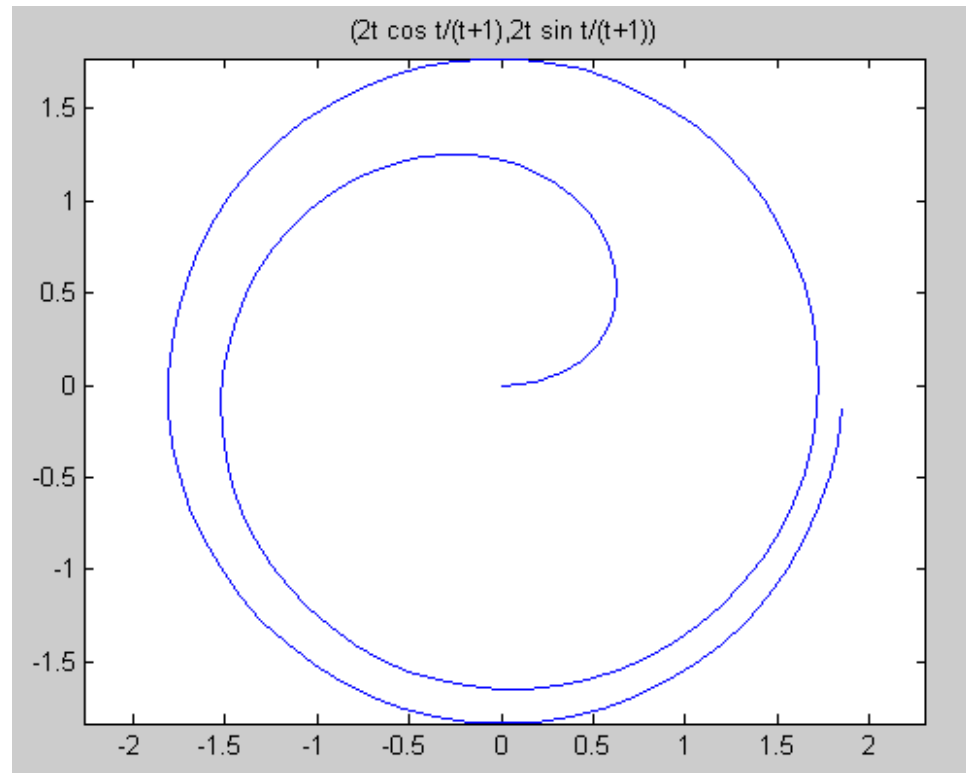
```
>> plot(x,y);
```

```
>> title('(2tcos/(t+1), 2tsint/(t+1))')
```

Vẽ đường cong tham số

- MATLAB tự động phóng các trục để đồ thị lấp đầy màn hình. Để có được tỷ lệ chính xác hãy đánh lệnh `axis equal`.

```
>> axis equal
```


Vẽ đường

□ Để vẽ nhiều đường trên cùng một hình vẽ, hãy sử dụng lệnh **hold on**.

□ **Vd**: Vẽ hai vòng tròn

$$x^2 + y^2 = 4 \text{ và } (x-1)^2 + (y-1)^2 = 1.$$

□ Phương trình tham số của chúng là

$$\mathbf{r}_1(t) = (2\cos t, 2\sin t)$$

và

$$\mathbf{r}_2(t) = (1 + \cos t, 1 + \sin t) \text{ với } t \in [0, 2\pi].$$

Vẽ đường

```
>> t=0:pi/20:2*pi;  
>> plot(2*cos(t),2*sin(t))  
>> hold on  
>> plot(1+cos(t),1+sin(t))  
>> axis equal  
>> title('The circles  $x^2+y^2=4$  and  $(x-1)^2$   
+  $(y-1)^2=1$ ')
```

Vẽ đường cong 3D

□ Trong không gian 3 chiều lệnh tương tự như **plot** là **plot3**.

□ **Vd** Để vẽ đường tham số

$$\mathbf{r}(t) = (\cos(t), \sin(t), t) \text{ với } t \in [0, 8\pi]$$

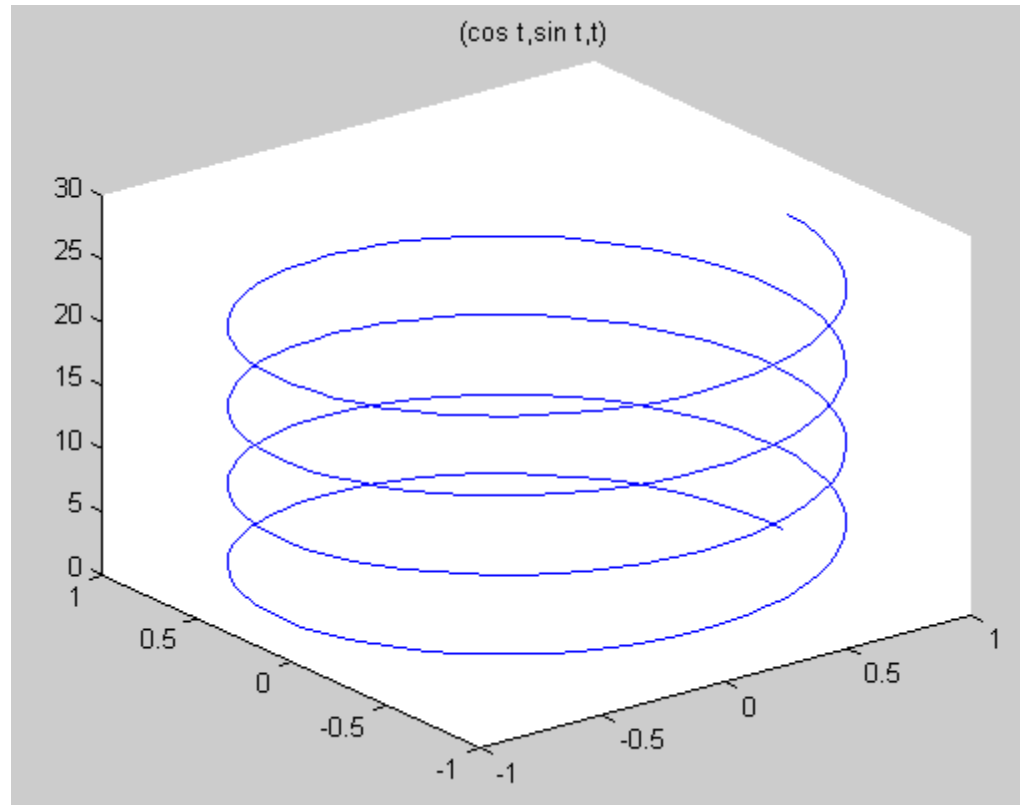
ta thực hiện các lệnh sau.

```
>> t=0:.1:8*pi;
```

```
>> plot3(cos(t),sin(t),t)
```

```
>> title('(cos t,sin t,t)')
```

Vẽ đường cong 3D

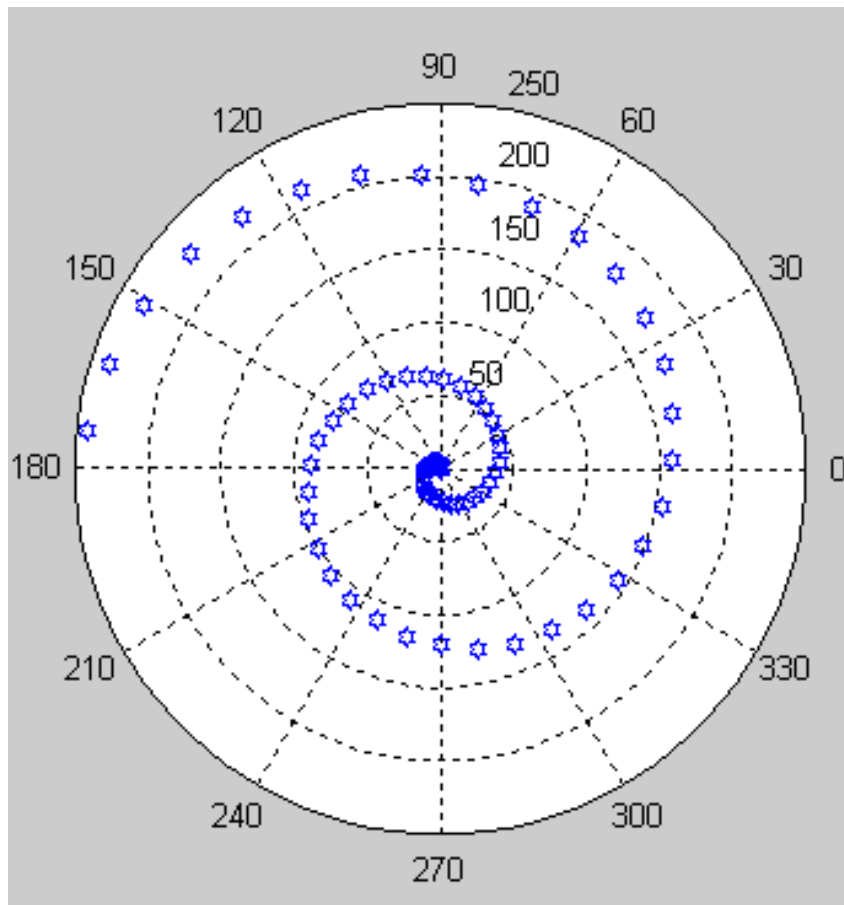

Vẽ đường cong trong tọa độ cực

□ **Vd** □ Để vẽ đường trong tọa độ cực $\rho = \theta^2$, với $0 \leq \theta \leq 5\pi$ ta có thể đánh các lệnh sau

```
>>theta = 0:0.2:5*pi;  
>>rho=theta.^2;  
>>polar(theta,rho,'hb')
```

Vẽ đường cong trong tọa độ cực

Vẽ mặt

□ Để vẽ đồ thị của hàm số $f(x,y)$ trên miền hình chữ nhật

$$R = [a,b] \times [c,d] = \{(x,y) \mid a \leq x \leq b; c \leq y \leq d\},$$

trước hết ta cần tạo lưới điểm trong miền khảo sát nhờ hàm **meshgrid**:

$$[X,Y] = \text{meshgrid}(x,y)$$

- tạo lưới chia hình chữ nhật được mô tả bởi vector x, y trong hai mảng X, Y . Các dòng trong X là các bản sao của vector x , các cột trong Y là các bản sao của vector y

Vẽ mặt

□ Ví dụ, để chia lưới miền chữ nhật $[0,4] \times [0,3]$ thành các lưới chữ nhật con kích thước rộng 1 cao 0.5, trước hết ta tạo vectơ x và y xác định phép chia lưới.

```
>> x=0 : 4 ;
```

```
>> y=0 : .5 : 3 ;
```

□ Tiếp đến dùng `meshgrid` để xác định các điểm trên lưới.

```
>> [X,Y]=meshgrid(x,y)
```

Vẽ mặt

□ Giả sử ta cần vẽ đồ thị của hàm số

$$f(x,y)=3x - 2y.$$

□ Khi đó ta cần tính ma trận Z gồm các tọa độ theo trục z .

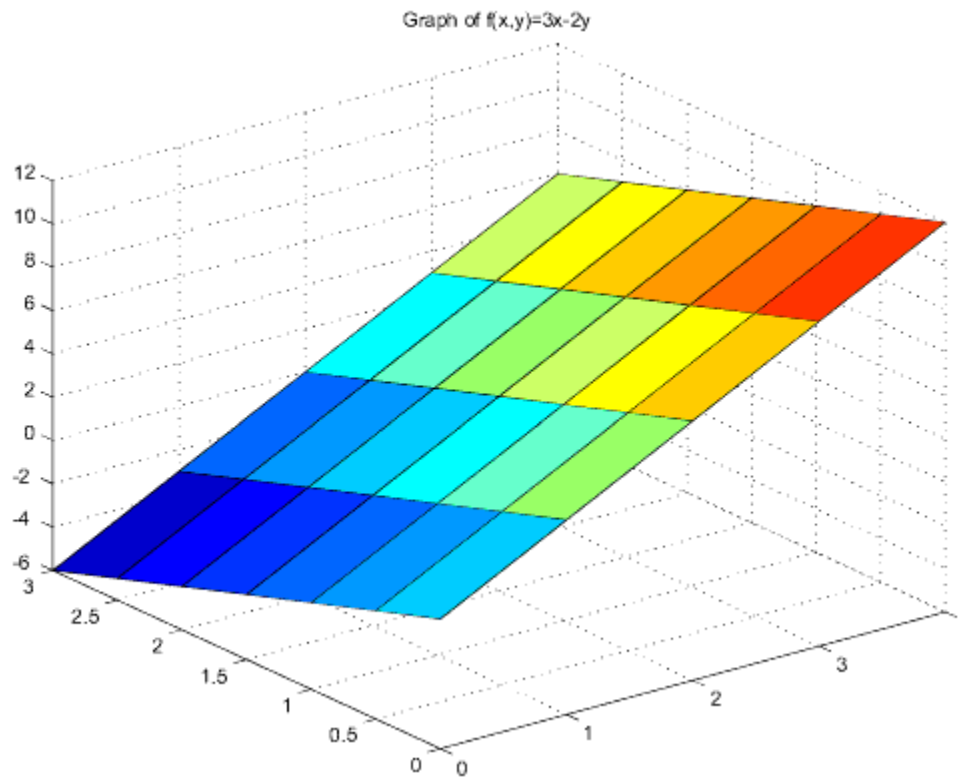
```
>> Z=3*X-2*Y
```

□ Cuối cùng sử dụng lệnh **surf** để vẽ mặt.

```
>> surf(X,Y,Z)
```

```
>> title('Graph of  $f(x,y)=3x-2y$ ')
```

Vẽ mặt

Vẽ mặt

- Tiếp theo ta xét việc vẽ đồ thị của hàm:

$f(x,y)=x^2y - 2y$ trên miền $[-2,2] \times [-1,1]$.

- Ta sử dụng lưới vuông với độ dài bước chia 0.1:

```
>> [X,Y]=meshgrid(-2:.1:2,-1:.1:1);
```

- Sử dụng phép toán vectơ hoá để xác định Z.

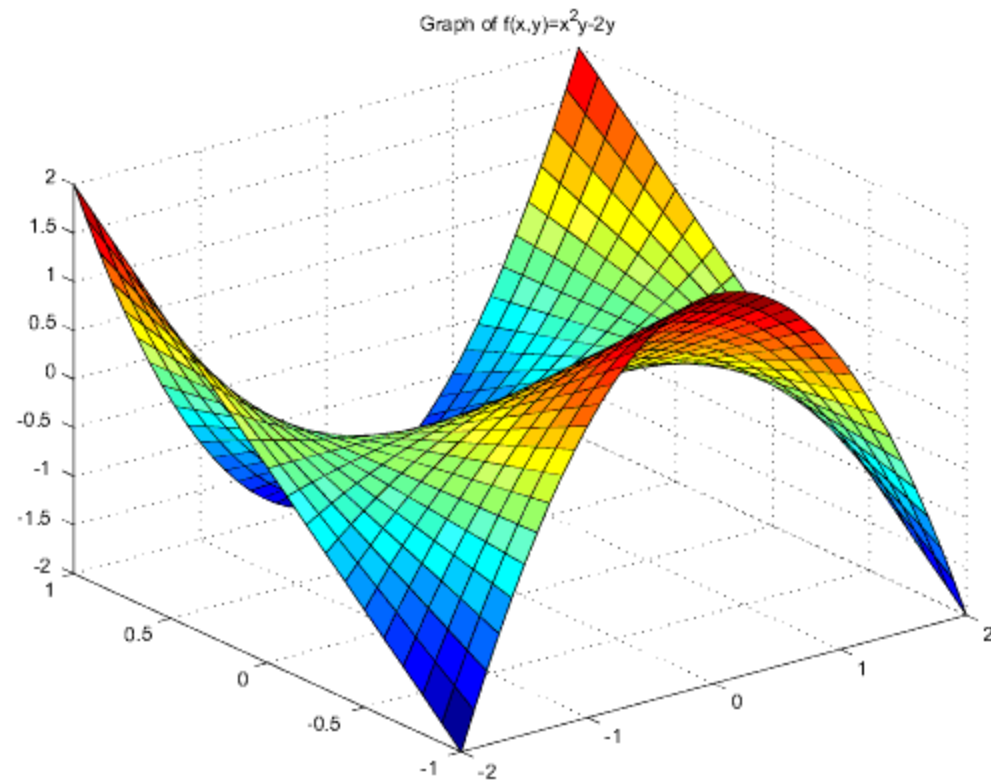
```
>> Z=(X.^2) .*Y-2*Y;
```

- Cuối cùng ta vẽ mặt nhờ lệnh.

```
>> surf(X,Y,Z)
```

```
>> title('Graph of  $f(x,y)=x^2y-2y$ ')
```

Vẽ mặt

Vẽ mặt

- Một trong những khó khăn khi vẽ mặt là phải đối mặt với phép chia cho 0. Chẳng hạn, ta muốn vẽ đồ thị của hàm số

$$f(x, y) = \frac{xy}{\sqrt{x^2 + y^2}}$$

- trên lối vuông $[-1, 1] \times [-1, 1]$.

Vẽ mặt

- Sử dụng các lệnh

```
>> [X,Y]=meshgrid(-1:.1:1) ;
```

```
>> Z=X.*Y./sqrt(X.^2+Y.^2) ;
```

Warning: Divide by zero.

□ Lỗi do $(0,0)$ là điểm thuộc lưới chia.

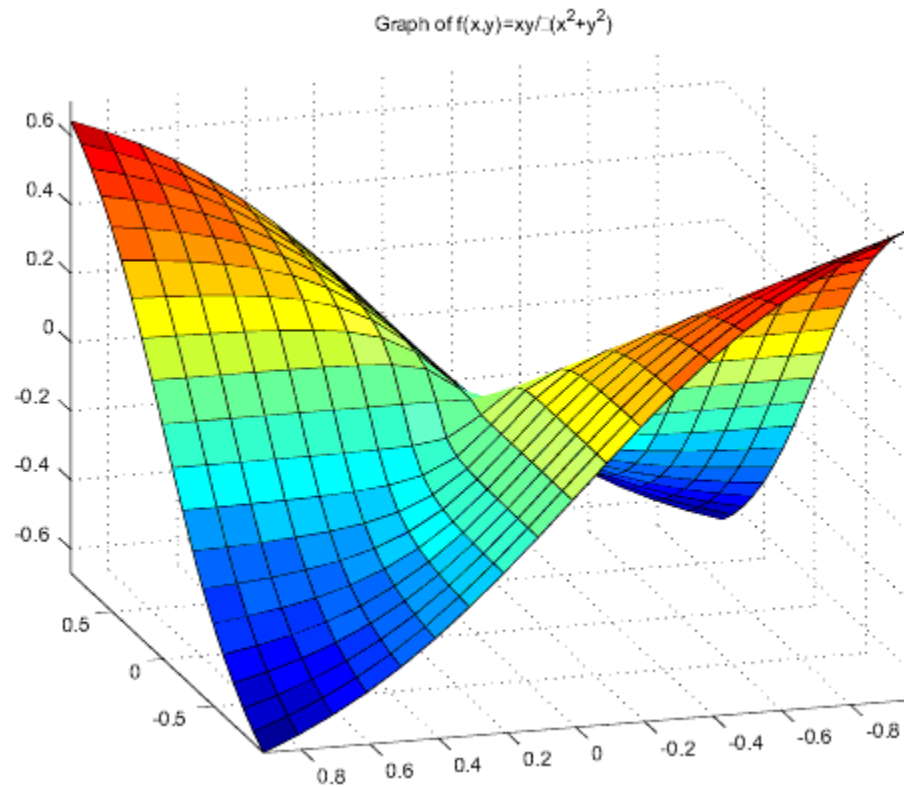
□ Nếu ta cứ vẽ mặt thì điểm của lưới tại $(0,0)$ sẽ khuyết

Vẽ mặt

- Để thoát khỏi tình huống này một cách làm đơn giản là hãy xác định lối sao cho điểm $(0,0)$ không thuộc lối điểm chia.
- Chẳng hạn, ta có thể tiến hành nh sau

```
>> [X,Y]=meshgrid(-.99:.1:1) ;  
>> Z=X.*Y./sqrt(X.^2+Y.^2) ;  
>> surf(X,Y,Z)  
>> title('Graph of  
      f(x,y)=xy/\surd(x^2+y^2) ' )  
>> axis equal
```

Vẽ mặt

Vẽ mặt

□ **V**□ **d**□ **V**□

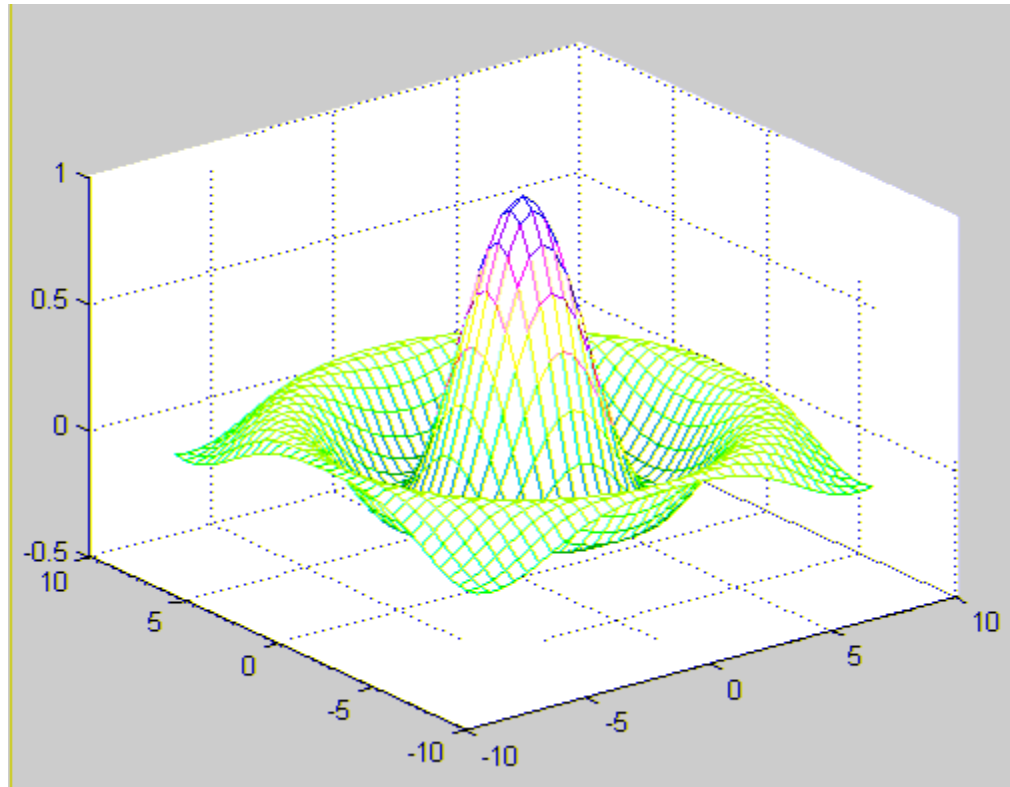
$$z = \sin(r)/r$$

□ **v**□ **i**

$$r = \sqrt{x^2 + y^2}, -8 \leq x \leq 8; -8 \leq y \leq 8.$$

```
x = -8:0.5:8; y = -8:0.5:8;  
[X,Y]=meshgrid(x,y) ;  
R=sqrt(X.^2+Y.^2)+eps;  
Z=sin(R) ./R;  
mesh(X,Y,Z)
```

Vẽ mặt

Vẽ mặt

- **Điểm khác nhau giữa hai loại surf và mesh là: surf thể màu bề mặt, còn mesh thì không.**
- **Việc vẽ mặt tham số được tiến hành một cách tương tự. Cho phương trình tham số**
$$\mathbf{r}(u,v)=(x(u,v),y(u,v),z(u,v))$$
của mặt, trong đó miền biến thiên của (u,v) là hình chữ nhật, trước hết ta tạo lưới theo các tham số u và v , sau đó xác định các tọa độ x , y và z theo lưới này sử dụng phương trình tham số.

Vẽ mặt

- **Vẽ. Xét một cầu bán kính ρ tâm tại gốc toạ của không gian R^3 có phương trình tham số**

$$r(\phi, \theta) = (\rho \sin \phi \cos \theta, \rho \sin \phi \sin \theta, \rho \cos \phi);$$

$$0 \leq \phi \leq \pi; 0 \leq \theta \leq 2\pi$$

- **Giả sử ta cần vẽ một cầu như vẽ**
- **Trước hết ta tạo lưới theo các tham số ϕ và θ .**

```
>> phi=0:pi/20:pi;
```

```
>> theta=0:pi/10:2*pi;
```

```
>> [Phi, Theta]=meshgrid(phi, theta);
```

Vẽ mặt

- Tiếp theo ta sẽ dùng phương trình tham số với $r = 1$ để tính các tọa độ x , y và z

```
>> X=sin(Phi) .* cos(Theta) ;
```

```
>> Y=sin(Phi) .* sin(Theta) ;
```

```
>> Z=cos(Phi) ;
```

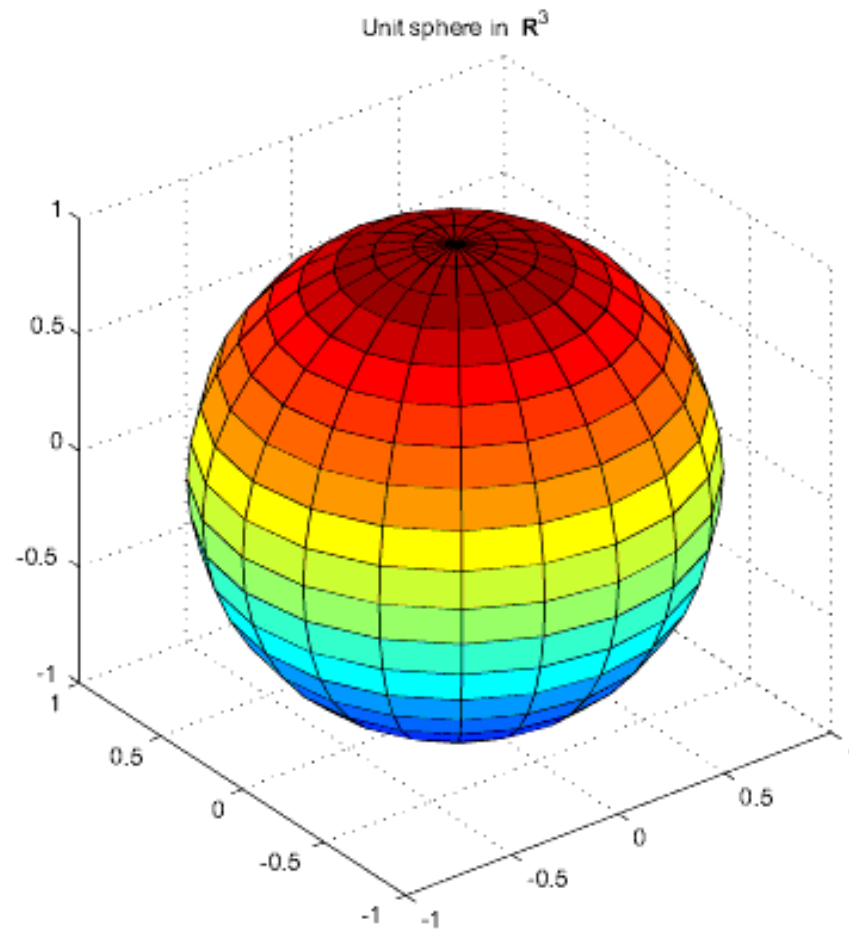
- Cuối cùng ta vẽ mặt và phông trục sao cho thu được hình ảnh trắng giống mặt cầu hẵn.

```
>> surf(X,Y,Z)
```

```
>> axis equal
```

```
>> title('Unit sphere in {\bf R}^3')
```

Vẽ mặt

Đa thức trong Matlab

- Đa thức bậc n

$$P = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$$

- Biểu diễn bằng vector hàng $n+1$ phần tử
 - Sắp xếp hệ số từ bậc cao nhất đến bậc 0
 - Ví dụ $p = 3x^4 + x^2 - 3x + 5$
 - `>>p=[3 0 1 -3 5]`
 - `p= 3 0 1 -3 5`

Các phép tính với đa thức

HÀM	Ý NGHĨA
<code>conv(p1,p2)</code>	Nhân hai đa thức
<code>[k,d]=deconv (p1,p2)</code>	Chia hai đa thức (k= kết quả; d =phần dư)
<code>k=polyder(p)</code>	Tìm đạo hàm của đa thức p
<code>k=polyder(p,q)</code>	Tìm đạo hàm của đa thức tích ($p \cdot q$)
<code>[n,d]=polyder(num,den)</code>	Tìm đạo hàm (dạng n/d) của phân thức (num/den)
<code>roots(p)</code>	Tìm nghiệm đa thức p
<code>p=poly(r)</code>	Lập đa thức p từ vector r chứa các nghiệm.
<code>polyval(p,x)</code>	Tính giá trị của đa thức tại x (x có thể là mảng)
<code>[r,p,k]= residue(num,den)</code>	Tìm các thành phần tối giản của phân thức
<code>[num,den]=residue(r,p,k)</code>	Chuyển các thành phần tối giản thành 1 phân thức
<code>printsys(num,den,'s')</code>	in phân thức có dạng tỉ số 2 đa thức theo s
<code>[z,p,k]=tf2zp(num,den)</code>	Tìm các zero z, cực p, độ lợi k của phân thức

Các phép tính với đa thức

- Ví dụ 1:

```
>>> r=[1 3];  
>>> p=poly(r)  
p = 1 - 4 3
```

```
>>> polyval(p,[1 3 5])  
ans =
```

0 0 8

```
>>> printsys(r,p,'x')  
num/den =  
    x + 3  
-----  
x^2 - 4 x + 3
```

- Ví dụ 2:

$$\frac{x^4 + 3x - 14}{x^2 - 4} = \frac{(x^4 - 16 + 3x + 2)}{x^2 - 4}$$
$$= x^2 + 4 + \frac{1}{x+2} + \frac{2}{x-2}$$

$$k(x)=x^2 +4$$

$$r=[1 \ 2]$$

$$p=[-2 \ 2]$$

Các phép tính với đa thức

Ví dụ 3:

$$G(s) = \frac{4s^2 + 16s + 12}{s^4 + 12s^3 + 44s^2 + 48s}$$

```
>> num=[4 16 12]
>> den=[1 12 44 48 0]
>> [z,p,k]=tf2zp(num,den)
z =
    -3
    -1
p =
     0
 -6.0000
 -4.0000
 -2.0000
k =
     4
```

Do đó :

$$G(s) = \frac{K(s - z_1)(s - z_2)}{(s - p_1)(s - p_2)(s - p_3)} = \frac{4(s + 3)(s + 1)}{(s + 6)(s + 4)(s + 2)}$$

Biểu thức chữ

6.1 KHÁI NIỆM BIỂU THỨC CHỮ (SYMBOLIC EXPRESSION)

Ví dụ: Cho hàm số

$$y = x^2 + 12x + 4$$

Tính đạo hàm $\frac{dy}{dx}$, tính giới hạn của y khi $x \rightarrow 0$

Giải:

$$\frac{dy}{dx} = 2x + 12$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} (x^2 + 12x + 4) = 4$$

Hàm y được cho ở dạng trên gọi là **hàm chữ**, vế phải của y được gọi là **biểu thức chữ**, các phép tính đạo hàm hay giới hạn như trên là những phép tính trên biểu thức chữ.

Tính toán trên biểu thức chữ

- Tính toán biểu thức chữ gồm 3 bước
 - Khai báo biến chữ
 - Nhập hàm chữ
 - Dùng các hàm chuẩn để tính toán hàm chữ
- Khai báo biến chữ: có 2 cách
 - Khai báo 1 hoặc nhiều biến cùng lúc
syms bien_1 bien_2 ... bien_n
 - Khai báo từng biến
 - tenbien= **sym**('tenbien')

Tính toán trên biểu thức chữ

- Nhập hàm chữ
 - Nhập sau khai báo syms hoặc sym
 - Nhập đồng thời với khai báo sym
 - Tenham=sym('bieu thuc chu');
- Ví dụ: nhập hàm $x^2 + 12x + 4$

Cách 1:

```
>>syms x      % hoặc >> x = sym('x')
```

```
>>y = x^2+12*x+4
```

Cách 2:

```
>>y = sym('x^2+12*x+4')
```

Tính toán trên biểu thức chữ

TÊN HÀM	CHỨC NĂNG
diff	Tính đạo hàm
int	Tính tích phân
limit	Tính giới hạn
dsolve	Giải [hệ] phương trình vi phân
solve	Giải [hệ] phương trình dạng đa thức
numden	Xác định tử số và mẫu số của hàm hữu tỷ
poly2sym	Tạo đa thức từ vectơ hàng chứa các hệ số
sym2poly	Tìm vectơ hàng chứa các hệ số của đa thức
symsum(f,a,b)	Tính tổng của hàm f đi từ a đến b
finverse	Tìm hàm ngược
taylor	Khai triển chuỗi Taylor
eval	Xử lý biểu thức chữ như một câu lệnh MATLAB
ezplot	Vẽ đồ thị một biểu thức chữ và điền nhãn, tiêu đề

Tính toán trên biểu thức chữ

Các phép biến đổi :

TÊN HÀM	CHỨC NĂNG
laplace	Biến đổi Laplace
ilaplace	Biến đổi Laplace ngược
fourier	Biến đổi Fourier
ifourier	Biến đổi Fourier ngược
ztrans	Biến đổi Z
iztrans	Biến đổi Z ngược

Định dạng và đơn giản hoá các biểu thức :

TÊN HÀM	CHỨC NĂNG
collect	Rút gọn biểu thức, gom các số hạng theo nhóm
expand	Khai triển biểu thức
factor	Đặt thừa số chung, Đưa đa thức về dạng tích các thừa số
pretty	Hiển thị biểu thức theo cách viết trong toán học
simple	Tối giản hoá biểu thức
simplify	Đơn giản biểu thức

Tính toán trên biểu thức chữ

- Ví dụ:
 - cho hàm $y = x^2 + 2x + 3$
 - Tìm đạo hàm bậc 1 và bậc 2 của y
 - Tìm giới hạn y/x khi x tiến tới ∞
 - Tính tích phân hàm y trong đoạn $[1, 3]$
 - Tìm nghiệm của phương trình $y = 0$

Tính toán trên biểu thức chữ

- `syms x;`
- `y = x^2+2*x+3;`
- `% y=sym('x^2+2*x+3');`
- `Dy=diff(y)` % đạo hàm bậc nhất
 - $Dy = 2x + 2$
- `D2y=diff(y,2)` % đạo hàm bậc 2
 - $D2y = 2$
- `B=limit(y/x,x,inf,'left')` % tìm giới hạn trái
 - $B = \inf$

Tính toán trên biểu thức chữ

- $c = \text{int}(y, 1, 3)$ % tích phân xác định
 - $C = 68/3$
- $r = \text{solve}(y)$ % tìm nghiệm
 - $r =$
 - $-1 + i \cdot 2^{1/2}$
 - $-1 - i \cdot 2^{1/2}$
- Ngoài ra có thể tìm nghiệm của PT trên bằng nhiều cách
 - $r = \text{solve}('x^2 + 2x + 3')$
 - $r = \text{roots}([1 \ 2 \ 3])$

Vào-Ra dữ liệu

- **Vào dữ liệu từ bàn phím**
 - Các lệnh liên quan đến nhập dữ liệu từ bàn phím: `input`, `keyboard`, `menu` và `pause`.
- **Lệnh `input`:** Lệnh này đưa ra thông báo nhắc người sử dụng nhập dữ liệu và nhận dữ liệu đánh từ bàn phím. Lệnh có dạng

`R = input(string)`

trong đó `R` là tên biến, *string* là xâu ký tự chứa thông báo nhắc người sử dụng biết về dữ liệu cần nạp. Dữ liệu có thể là biểu thức bất kỳ. Nếu người sử dụng ấn Enter ngay thì `R` sẽ là ma trận rỗng.

Vào dữ liệu từ bàn phím

- Ví dụ:

```
>> m=input('Nhap so dong cua ma tran: ')
```

```
Nhap so dong cua ma tran: 3
```

```
m =
```

```
3
```

```
>> n = input('Hay nhap so cot cua ma tran  
n =')
```

```
Hay nhap so cot cua ma tran n =5
```

```
n =
```

```
5
```

Vào dữ liệu từ bàn phím

- Ví dụ

```
>> a =input('Hay nhap cac phan tu cua ma tran a  
theo khuan dang:\n [Cacphan tu dong 1 ;\n ...  
\n Cac phan tu dong m] : \n\n')
```

Hay nhap cac phan tu cua ma tran a theo khuan dang:

[Cacphan tu dong 1 ;

...

Cac phan tu dong m] :

[1 2 3 4 5;

6 7 8 9 10;

11 12 13 14 15]

Vào-Ra dữ liệu

- **Lệnh keyboard**

- Khi lệnh này được đặt trong m – file thì nó ngắt việc thực hiện chương trình.
- Màn hình xuất hiện dấu nhắc >>K.
- Người sử dụng có thể xem hoặc biến đổi giá trị các biến bằng các lệnh của Matlab.
- Chấm dứt chế độ dùng **Enter**.
- Tiện lợi cho việc gỡ rối (debug) chương trình.

Vào-Ra dữ liệu

- **Lệnh menu:** Cho phép tạo bảng lựa chọn. Lệnh có dạng sau.

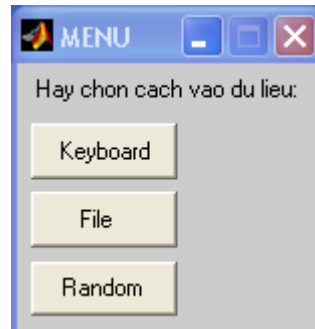
CHOICE = menu(HEADER, ITEM1, ..., ITEMn)
 - Lệnh sẽ hiển thị tiêu đề của bảng chọn chứa trong xâu HEADER, tiếp đến là dãy các lựa chọn trong các xâu: ITEM1, ..., ITEMn.
 - Chỉ số của lựa chọn sẽ được trả lại cho biến CHOICE.
- Trong màn hình đồ họa Matlab sẽ hiển thị bảng lựa chọn trong một cửa sổ MENU với các phím ấn chọn.

Vào-Ra dữ liệu

- Ví dụ:

```
>> CHOICE = menu('Hay chon cach vao du lieu: ', 'Keyboard', 'File', 'Random ')
```

- Trên màn hình đồ họa hiển thị bảng lựa chọn:

- Người sử dụng chọn bằng việc click chuột vào lựa chọn cần thiết.

Vào-Ra dữ liệu

- Cách sử dụng khác của menu

CHOICE = menu(HEADER, ITEMLIST)

trong đó ITEMLIST là mảng chuỗi.

- Ví dụ:

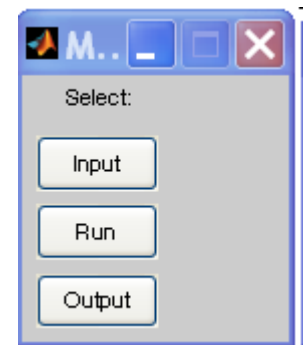
```
>> ItemList={'Input','Run','Output'};
```

```
>> HEADER='Select:';
```

```
>> CHOICE = MENU(HEADER, ItemList)
```

```
CHOICE =
```

```
1
```


Vào-Ra dữ liệu

- ☐ **Lệnh pause:** Sử dụng để chờ trả lời của người sử dụng.

pause(n)

trong đó n có thể là số không nguyên. PAUSE(n) sẽ dừng n seconds rồi mới tiếp tục.

- ☐ Lệnh pause không có tham số sẽ dừng cho đến khi người sử dụng gõ một phím.

- ☐ Lệnh

pause off

chỉ thị rằng tất cả các lệnh PAUSE or PAUSE(n) đi sau nó sẽ không có tác dụng.

- ☐ Lệnh

pause on

chỉ thị rằng các lệnh PAUSE sau nó sẽ có tác dụng ngắt.

Đưa ra màn hình

- **Đưa ra màn hình nội dung mảng**

- Gõ tên biến không có ; cuối lệnh

- **Ví dụ:**

```
>> x = [1 2 3] ;
```

```
>> y=[2; 3; 4] ;
```

```
>> x*y
```

```
ans =
```

```
20
```

Đưa ra màn hình

- **Lệnh disp:**

- Dùng để hiển thị nội dung của biến ra màn hình và không hiển thị tên biến
- Làm việc dù có ; hay không
- Lệnh có dạng

disp(X)

với X là biến hoặc biểu thức cần hiển thị.

- **Ví dụ:**

```
>> B = [1 2 3; 4 5 6; 7 8 9]
```

```
>> disp(B^2) ;
```

```
    30    36    42
    66    81    96
   102   126   150
```

```
>> disp(B.^2) ;
```

```
     1     4     9
    16    25    36
    49    64    81
```

Đưa ra màn hình

- **Ví dụ:** Lập bảng tính giá trị hàm sin

```
clc
n = input('Give number of point n = ');
x = linspace(0,1,n);
y = sin(2*pi*x);
disp(' ')
disp('!      k      !      x(k) !      sin(x(k))      !')
disp('-----')
for k=1:n    degrees = (k-1)*360/(n-1);
disp(sprintf('!   %2.0f       !   %3.0f   !   %6.3f\n',k,degrees,y(k)));
end
disp(' ');
disp('x(k) is given in degrees.')
disp(sprintf('One Degree = %5.3e Radians',pi/180))
```

Đưa ra màn hình

- Kết quả thực hiện có thể có dạng:

Give number of point $n = 10$

!	k	!	x(k)	!	sin(x(k))	!

!	1	!	0	!	0.000	!
!	2	!	40	!	0.643	!
!	3	!	80	!	0.985	!
!	4	!	120	!	0.866	!
!	5	!	160	!	0.342	!
!	6	!	200	!	-0.342	!
!	7	!	240	!	-0.866	!
!	8	!	280	!	-0.985	!
!	9	!	320	!	-0.643	!
!	10	!	360	!	-0.000	!

x(k) is given in degrees.

One Degree = 1.745e-002 Radians

Đưa ra màn hình

- **Lệnh fprintf**
- Lệnh có dạng

fprintf(dialog_format, danh_sach_bien)

trong đó **dialog_format** là biến (hằng) chuỗi ký tự thông báo và các ký tự định khuôn dạng dữ liệu ra.

Đưa ra màn hình

- Ví dụ:

```
>> A = rand(3,3)
```

```
A =
```

```
    0.1389    0.6038    0.0153
```

```
    0.2028    0.2722    0.7468
```

```
    0.1987    0.1988    0.4451
```

```
>> fprintf('Length of matrix A: %i',length(A))
```

```
Length of matrix A: 3
```

```
>> fprintf('Square of A:\n
```

```
    %i%i%i\n%i%i%i\n%i%i%i\n',A^2)
```

```
Square of A:
```

```
    1.447541e-0012.317550e-0011.563636e-001
```

```
    2.512430e-0013.449860e-0012.625931e-001
```

```
    4.598234e-0015.387547e-0013.496177e-001
```

Vào ra với file văn bản

- Matlab cung cấp các lệnh cho phép làm việc với các file
- Ở đây chỉ hạn chế trình bày các thao tác với file văn bản
- Các lệnh chính liên quan đến làm việc với file văn bản của Matlab là:
 - fopen, fclose
 - frewind, fread, fwrite
 - fscanf, fprintf..

Vào ra với file văn bản

- **Lệnh fopen.** Dùng để mở file

fileID = fopen(FILENAME, PERMISSION)

- Lệnh này mở file văn bản có tên cho bởi FILENAME (hằng xâu ký tự hoặc biến xâu)
- Chế độ làm việc được chỉ ra bởi PERMISSION.
- PERMISSION có thể là:
 - 'rt' mở file để đọc
 - ☐ 'wt' mở file để ghi (nếu chưa có file sẽ tạo ra file mới có tên FILENAME)
 - 'at' mở file nối đuôi (tạo file mới có tên FILENAME nếu chưa có)
 - 'rt+' mở file để đọc và ghi (không tạo file mới)
- Biến nhận dạng *fileID* nhận giá trị nguyên và ta sẽ sử dụng nó để thâm nhập vào file.

Vào ra với file văn bản

- Trong trường hợp muốn kiểm tra lỗi mở file có thể sử dụng lệnh

`[FID, MESSAGE] = fopen(FILENAME, PERMISSION)`

nếu gặp lỗi mở file biến MESSAGE sẽ chứa thông báo lỗi.

Vào ra với file văn bản

- Ví dụ:

```
>> [fileID, MESSAGE] = fopen('ETU.txt','rt');  
>> fileID  
fileID =  
    -1  
  
>> MESSAGE  
MESSAGE =  
No such file or directory
```

Vào ra với file văn bản

- **Lệnh đóng file fclose:** Đóng file làm việc.

ST = fclose(FID)

- Lệnh này sẽ đóng file ứng với biến nhận dạng FID
- fclose trả lại biến ST giá trị 0 nếu nó hoàn thành việc đóng file và -1 nếu gặp lỗi.
- Lệnh ST=fclose('all') đóng tất cả các file đang mở ngoại trừ 0, 1, 2.

- **Lệnh frewind.**

frewind(FID)

đặt con trỏ file của FID vào đầu file.

Vào ra với file văn bản

- **Lệnh fscanf:** Đọc dữ liệu vào từ file

[A, COUNT] = fscanf(FID, FORMAT, SIZE)

- ě Lệnh này đọc dữ liệu từ file tương ứng với FID
- ě Chuyển đổi dữ liệu về khuôn dạng được xác định bởi biến xâu FORMAT
- ě Gán giá trị cho mảng A
- ě COUNT là biến ra tùy chọn dùng để chứa số lượng phần tử đọc được.
- ě SIZE là biến tùy chọn chỉ giới hạn số phần tử được đọc vào từ file, nếu vắng mặt thì toàn bộ file được xét. Các giá trị có thể có của biến là:
 - ě N : đọc không quá N phần tử từ file vào vector cột
 - ě Inf : đọc không quá kết thúc file
 - ě [M, N] : đọc không quá M*N phần tử và đưa vào ma trận kích thước không quá MxN theo từng cột, N có thể là inf nhưng M thì phải là hữu hạn.

Vào ra với file văn bản

- Nếu ma trận A là kết quả của việc chuyển khuôn dạng ký tự và biến SIZE không có dạng [M, N] thì vector dòng sẽ được trả lại.
- FORMAT là biến chứa các ký tự chuyển đổi khuôn dạng của ngôn ngữ C.
- Các ký tự định khuôn dạng bao gồm: %, các ký hiệu thay thế, độ dài trường, các ký tự chuyển đổi khuôn dạng: d, i, o, u, x, e, f, g, s, c và [...] (liệt kê tập hợp).
- Nếu %s được sử dụng thì khi đọc một phần tử có thể dẫn đến phải sử dụng một loạt các thành phần của ma trận, mỗi thành phần giữ một ký tự.
- Hãy sử dụng %c để đọc ký tự trắng (space) và khuôn dạng %s bỏ qua các ký tự trắng.

Vào ra với file văn bản

- Nếu chỉ thị định dạng gồm cả số lẫn ký tự thì ma trận kết quả sẽ là ma trận số và mỗi ký tự sẽ được chuyển thành số bằng giá trị mã ASCII của nó.
- fscanf khác với lệnh này trong C ở chỗ nó là lệnh vector hóa trả lại đối số là ma trận.
- Biến xâu định dạng sẽ được sử dụng lặp lại cho đến khi gặp kết thúc file hoặc đọc đủ số lượng phân tử chỉ ra bởi SIZE.

Vào ra với file văn bản

- Ví dụ:

- Lệnh

`S = fscanf(fid,'%s')`

đọc (và trả lại) một xâu.

- Lệnh

`A = fscanf(fid,'%5d')`

đọc các số nguyên có 5 chữ số thập phân.

Vào ra với file văn bản

- **Ví dụ:** Giả sử có file văn bản với tên "kq" chứa chuỗi "Day la ket qua dua ra". Khi đó ta có thể đọc dữ liệu vào như sau:

```
>> fid=fopen('kq','rt')
fid =
     3
>> x = fscanf(fid,'%s')
x =
Daylaketquaduara
>> frewind(fid)
>> x = fscanf(fid,'%s%c')
x =
Day la ket qua dua ra
```

Vào ra với file văn bản

- **Ví dụ:** Giả sử file văn bản Matrix.txt chứa hai dòng

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

- Hãy theo dõi kết quả làm việc của các lệnh sau để thấy tác động của lệnh fscanf

```
>> fopen('matrix.txt','rt')
```

```
ans =
```

```
4
```

```
>> A=fscanf(4,'%i',[2,5])
```

```
A =
```

1	3	5	7	9
2	4	6	8	10

Vào ra với file văn bản

```
>> frewind(4);  
>> B = fscanf(4, '%i', [5, 2])
```

B =

1	6
2	7
3	8
4	9
5	10

```
>> frewind(4);  
>> C = fscanf(4, '%i', 6)
```

C =

1
2
3
4
5
6

Vào ra với file văn bản

- **Lệnh fprintf** : ghi dữ liệu theo khuôn dạng ra file.

COUNT = FPRINTF(FID, FORMAT, A, . . .)

- Lệnh này sẽ định dạng các thành phần của ma trận A (và các biến tiếp theo trong danh sách) theo khuôn dạng được xác định bởi biến xâu format, và ghi ra file tương ứng với biến nhận dạng FID.
- Biến:
 - COUNT đếm số byte dữ liệu được ghi ra.
 - FID là số nguyên nhận dạng tên file thu được từ lệnh fopen. Có thể dùng số 1 nếu sử dụng thiết bị ra chuẩn (màn hình). Nếu lệnh này không có FID thì mặc định đưa kết quả ra màn hình.
 - FORMAT là biến xâu chứa các ký tự mô tả định dạng dữ liệu giống như trong ngôn ngữ C
 - Các ký tự \n, \r, \t, \b, \f có thể dùng để tạo linefeed, carriage return, tab, backspace, và formfeed character tương ứng.
 - Sử dụng \\ để tạo dấu \ và %% để tạo ký tự %.

Vào ra với file văn bản

- Ví dụ:

```
x = 0:.1:1; y = [x; exp(x)];  
fid = fopen('exp.txt','w');  
fprintf(fid,'%6.2f   %12.8f\r',y);  
fclose(fid);
```

Tạo ra file văn bản có tên 'exp.txt' chứa bảng giá trị của hàm mũ.

```
0.00  1.000000000  
0.10  1.10517092  
0.20  1.22140276  
0.30  1.34985881  
0.40  1.49182470  
0.50  1.64872127  
.  
.  
.
```


MỘT SỐ VẤN ĐỀ KHÁC

- **Giải các bài toán phi tuyến trong Matlab**
 - Ngoài các hàm cho phép thực hiện các phép tính đại số tuyến tính, Matlab còn cung cấp rất nhiều hàm cho phép giải quyết nhiều vấn đề tính toán khác như Tính tích phân số, Bài toán điều kiện đầu của phương trình vi phân, Tìm nghiệm, Tối ưu hóa...
 - Trong "Toolboxes" còn cung cấp hàng loạt hàm cho các mục đích sử dụng khác nhau như để xấp xỉ spline, xử lý tín hiệu số (signal processing), tối ưu hóa...
- **Có thể xem chi tiết về các lệnh sau đây nhờ sử dụng lệnh **help**.**
 - ☐ quad, quad8 Tính tích phân số;
 - ☐ ode23, ode45 phương pháp thích nghi giải bài toán điều kiện đầu trong phương trình vi phân thường;
 - ☐ fzero T×m nghiệm của phương trình phi tuyến $f(x) = 0$ (một biến);
 - ☐ fmin Cực tiểu hoá hàm một biến;
 - ☐ fmins Cực tiểu hoá hàm nhiều biến;
 - ☐ spline tạo các spline nội suy bậc ba cho dữ liệu cho trước.

MỘT SỐ VẤN ĐỀ KHÁC

- **Tính thời gian thực hiện**

- Có thể tính thời gian thực hiện chương trình trên Matlab sử dụng lệnh **tíc** bắt đầu đồng hồ đếm thời gian và **toc** dừng đồng hồ đếm thời gian và hiển thị thời gian đếm được tính bằng giây.

- **Ví dụ**

```
>> A = rand(900,900);  
>> tic; B = inv(A); toc;  
elapsed_time =  
4.4260
```

MỘT SỐ VẤN ĐỀ KHÁC

□ Một lệnh tương tự cũng có thể sử dụng để tính thời gian, đó là lệnh **cputime**. Lệnh này trả lại thời gian tính bằng giây kể từ lúc Matlab được kích hoạt vào sử dụng.

□ **Ví dụ:**

```
>> B=rand(900,900);
```

```
>> t = cputime; C=inv(B); fprintf('Thời  
gian tính: %d seconds',cputime-t)
```

```
Thời gian tính: 4.497000e+000 seconds
```

MỘT SỐ VẤN ĐỀ KHÁC

- Hiệu quả của chương trình viết trên Matlab
 - Các hàm người sử dụng tạo ra trong Matlab chỉ được thông dịch chứ không biên dịch. Tức là khi m – file được thực hiện, mỗi lệnh trong nó sẽ được đọc vào và được thực hiện chứ không phải là một chương trình được dịch ra ngôn ngữ máy. Chính vì điều đó các chương trình Matlab sẽ chạy chậm hơn nhiều so với các chương trình viết trên các ngôn ngữ lập trình cấp cao khác, chẳng hạn C hay Fortran.
 - Để tận dụng được Matlab tốt hơn, hãy cố gắng sử dụng các hàm nội trú cũng như các phép toán của Matlab mỗi khi có thể (bởi vì, lúc đó đoạn mã biên dịch được thực hiện thay cho thông dịch).

MỘT SỐ VẤN ĐỀ KHÁC

- Ví dụ hai dãy lệnh sau đây cho cùng một kết quả

```
>> tic;  
>> t = (0:.0000001:1)';  
>> y=sin(t);  
>> toc  
elapsed_time = 0.0400
```

và

```
>> tic  
>> t = (0:.0000001:1)';  
>> for i=1:length(t)  
    y(i) = sin(t(i));  
end  
>> toc  
elapsed_time = 0.8010
```

- Tuy nhiên đoạn lệnh dưới đòi hỏi thời gian nhiều gấp bội đoạn lệnh trên.